

Magazine Wetenschappelijk Bureau Onafhankelijke Politiek Nederland

LOCOMOTIE

DE WEG NAAR SUCCES
P. 5

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
Wetenschappelijk Bureau

87

maart 2025

Voorwoord

Geachte lezers,

Ondertussen is bijna iedereen druk in de weer met de voorbereidingen van de verkiezingen in 2026 (gemeenteraden) en 2027 (Provinciale Staten). Deze laatste verkiezingen leiden uiteindelijk tot de samenstelling van de Eerste Kamer. Willen wij daar als OPNL uitkomen met meer dan één senator, dan zullen wij gezamenlijk flink aan de weg moeten timmeren.

Volgens mij is wetenschappelijk onderzoek daarbij onmisbaar. Als voorzitter van een provinciale partij ben ik dankbaar voor het kiezersonderzoek dat OPNL vorig jaar heeft laten uitvoeren. Dankzij de uitkomsten kunnen wij de komende verkiezingsstrijd ingaan op meer dan alleen een 'buikgevoel'. Harde data, verkregen uit een gedegen onderzoek, uitgevoerd door een gerenommeerd onderzoeksinstituut vormen de basis van onze strategie.

Op de eerste pagina's van deze Locomotie kijk ik nog even voor jullie terug op het onderzoek en de resultaten.

Daarna ruim baan voor de voorzitter van OPNL die uiteen zal zetten wat er aan ondersteuning van de diverse campagnes wordt gedaan.

Ook secretaris Walter Lennertz krijgt een podium in dit nummer. Hij zet nogmaals uitgebreid uiteen hoe 'Lokale Helden' een belangrijke rol kunnen spelen in de provinciale verkiezingscampagnes.

Kortom, OPNL doet er alles aan om de platformleden zo goed mogelijk te ondersteunen, ook in verkiezingstijd. Maar uiteindelijk zullen de provinciale partijen en de aangesloten lokale partijen zelf het hardst moeten lopen.

Een beetje in hun eigen belang, maar vooral in het belang van de mensen in ons land.

Colofon

Uitgever

Locomotie is een uitgave van het Wetenschappelijk Bureau Onafhankelijke Politiek Nederland (OPNL).

Redactieraad

John Uffels
Sybren Singelsma
Walter Lennertz

Hoofddirecteur

Chris Tiekstra

Fotografie

T-Force
OPNL archief
e.a.

Vormgeving

T-Force Communicatieburo

Drukwerk

Drukkerij Roelofs

Oplage

4.000 exemplaren

Redactieadres

info@opnl.nl of
06 - 53 25 98 97

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.
© Wetenschappelijk Bureau OPNL.
Maart 2025.

Inhoudsopgave

2 Voorwoord

3 Kiezersonderzoek 2024

Leren van wetenschappelijk onderzoek

5 De weg naar succes

De verkiezingen staan voor de deur

8 Van Abri tot beertje

Weggevertjes

10 Lokale Helden

Campagne verkiezingen 2026 en 2027

12 RegioTeams bundelen krachten provinciale partijen

Samen staan we sterker

Leren van wetenschappelijk onderzoek

Kiezersonderzoek 2024

Het is geen verrassing dat John Uffels, als voorzitter van het Wetenschappelijk Bureau van OPNL, gelooft in de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek. Richting verkiezingen 2026 en 2027 verwijst hij daarom graag naar de uitkomsten van een onderzoek dat is uitgevoerd in 2024.

“De resultaten zijn bijzonder interessant”, vertelt John Uffels, “Enneüs uit Groningen heeft een groot kiezersonderzoek uitgevoerd. Doel was om te achterhalen wat de beweegredenen zijn van kiezers om tijdens de gemeenteraadsverkiezingen op een lokale partij te stemmen, maar vervolgens bij de verkiezingen voor Provinciale Staten niet voor een onafhankelijke provinciale partij te kiezen.”

Aan de hand van een enquête werden mensen die de vorige gemeenteraadsverkiezingen wel op een lokale partij hebben gestemd ondervraagd. Maar dezelfde vragen werden ook voorgelegd aan mensen die op een landelijke partij hebben gestemd. De laatste groep die werd onderzocht waren de mensen die niet hebben gestemd.

Aanleiding

“Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen (2022) behaalden lokale partijen een aandeel van zo’n 36% van de stemmen. OPNL signaleert echter dat bij provinciale verkiezingen en in het verlengde daarvan de getrapte verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, deze resultaten (ver) achter blijven.”

“Zo was het aandeel stemmen op een regionale partij bij de Provinciale Statenverkiezing aanzienlijk lager en levert OPNL momenteel één van de 75 senatoren in de Eerste Kamer.”

“Het relatief grote verschil tussen deze uitkomsten doet OPNL vermoeden dat er meer potentieel in het verkiezingsresultaat zit dan tot op heden is gerealiseerd. Daarom heeft OPNL Onderzoeksbureau Enneüs gevraagd om een onderzoek te doen onder potentiële kiezers”, aldus John Uffels.

Vrijheid
Eigen
Iedereen
Eerlijk
Betrouwbaar

Respons

In totaal hebben 1.050 respondenten de vragenlijst ingevuld. Van hen hadden 318 op een landelijke partij gestemd tijdens de raadsverkiezingen 2022. 420 hadden op een lokale partij gestemd en 312 hadden niet gestemd.

John Uffels: “Uit de resultaten van het kiezersonderzoek blijkt onder anderen dat lokale kiezers veel waarde hechten aan het lokale karakter van de lokale partijen. Zo hebben zij de overtuiging dat lokale en/of regionale partijen beter weten wat er speelt in hun gemeente. Naast de overtuiging dat lokale en regionale partijen beter weten wat er speelt, heerst ook het sentiment dat lokale en/of regionale partijen minder ervaring hebben met besturen dan landelijke partijen. Daarnaast wordt door lokale kiezers veel waarde gehecht aan de politieke thema’s als ‘bouwen van woningen’, ‘immigratie’ en ‘zorg’.”

Vershil

Het verschil in stemgedrag tijdens de gemeenteraadsverkiezingen 2022 en de Provinciale Statenverkiezingen van 2023 lijkt in grote mate verklaard te kunnen worden door de mate van vertegenwoordiging van regionale partijen in de Eerste Kamer.

Zo geven veel respondenten in dit onderzoek aan niet op een regionale partij te stemmen omdat zij met hun stem ook invloed willen uitoefenen op de Eerste Kamer. Hierbij lijkt de bekendheid van OPNL een belangrijke rol te kunnen spelen.

Ook liggen er nog veel kansen om meer kiezers te bereiken. Zo geeft bijna de helft van de respondenten, die doorgaans op een landelijke partij stemmen, aan wel eens te overwegen om op een lokale en/of regionale partij te stemmen.

Ook hierbij speelt het lokale karakter van de lokale en/of regionale partijen een belangrijke rol.

Conclusie

“Dit onderzoek toont aan dat er nog veel kansen liggen voor zowel lokale als regionale partijen om hun aandeel kiezers tijdens de gemeenteraadsverkiezingen en de Provinciale Statenverkiezingen te vergroten. Op basis van het Kiezersonderzoek door Enneüs heeft OPNL een aantal strategische uitgangspunten voor de komende campagnes vastgesteld”, aldus de voorzitter van het Wetenschappelijk Bureau.

1.

Kansen (doelgroepen overtuigen)

- Landelijke stemmers
- Lokale stemmers voor gemeenten maar niet provincie
(Geen energie steken in niet-stemmers)

2.

Positieve kenmerken

- Bereikbaar
- Lokale zichtbaarheid
- Kennis eigen omgeving

3.

Wat dient te worden gecommuniceerd?

- Ervaring
- Bestuurskracht
- Eerste Kamer

De verkiezingen staan voor de deur

De weg naar succes

Als voorzitter van OPNL heeft Sybren Singelsma de afgelopen periode gebruikt om de structuur van de partij te versterken. Beleidsmatig zijn veel stappen gezet om het politieke platform klaar te maken voor de toekomst. Samen met het nieuwe bestuur heeft Singelsma daar veel lof voor ontvangen vanuit het netwerk. Nu staan de verkiezingen van de gemeenteraden (2026), Provinciale Staten en uiteindelijk de Eerste Kamer (beide 2027) op de rol. Dankzij een uitgekiende visie heeft het OPNL bestuur zich hier op voor kunnen bereiden. Eens kijken of de partij er al klaar voor is.

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
de Kracht van de Regio

Sybren Singelsma: “Het lastige is dat OPNL eigenlijk geen campagne kan voeren. Niemand in Nederland kan een stem uitbrengen voor de Eerste Kamer. Dat is voorbehouden aan de leden van Provinciale Staten. Voor OPNL is het dus zaak om een eigen strategie te bedenken en die vervolgens uitvoerig met de platformleden te delen.

De platformleden voeren namelijk wel campagne en zij moeten dus zorgen voor een goed resultaat van de diverse verkiezingen. Uiteindelijk is het doel om gezamenlijk tot drie of misschien wel vijf senatoren te komen.”

Samenhang

“Wij hebben eerst in kaart gebracht wat de diverse stappen zijn op weg naar de verkiezingen voor de Eerste Kamer. Want je moet in staat zijn om de samenhang te zien tussen de diverse verkiezingen.”

“De eerste stap hebben wij in 2024 al genomen, namelijk het streven naar een stevige groei van de platformleden

Kies de burgemeester

Vertegenwoordigers van lokale partijen zijn ondervertegenwoordigd in de burgemeesters-rangen. De simpele verklaring is dat een lokale politicus zich vooral inzet voor zijn eigen stad/gemeente. Zijn motivatie is niet in de eerste plaats het nastreven van een carrière als burgemeester. Een positie als wethouder, een functie waarin je iets kunt doen, is een meer voor de hand liggende ambitie.

De burgemeester is het boegbeeld van de gemeente met mogelijkveel informeel gezag. Voor de lokale politiek is het natuurlijk om de positie van burgemeester te claimen, vooral in de eigen gemeente. Daarom is het van belang dat lokale partijen voor de verkiezingen van 2026 al duidelijk maken wie hun gewenste kandidaat burgemeester is.

De andere partijen worden gedwongen positie in te nemen, wellicht kunnen er allianties worden gevormd. Andere partijen zullen het idee afwijzen. Maar een ding is zeker, de kandidaatstelling zal de agenda bepalen.

Mensen kiezen niet voor beleidsnota's, verkiezings-programma's, vergezichten. Mensen kiezen mensen! Mensen die ze vertrouwen.

Het agenderen van de kandidaatstelling voor de post van burgemeester bij de Gemeenteraads-verkiezingen van 2026 zal voor de lokale politiek een krachtig instrument zijn om de agenda en het debat te bepalen.

met statenzetels. Die taak pakken zij vooral zelf op, geheel passend bij de grondbeginselen van een platformpartij. Elke provinciale partij kan haar eigen weg kiezen om te komen tot groei, meestal in de vorm van het uitbreiden van het aantal aangesloten lokale partijen.”

De voorzitter vervolgt: “Wij hebben als bestuur de taak op ons genomen om de platformleden zonder Statenzetels te helpen bij hun pogingen om te versterken.

De gedachte daarbij is dat een provinciale partij die een groot aantal lokale partijen aan zich weet te binden, tijdens de verkiezingscampagne voor Provinciale Staten ook veel hulp vanuit die lokale partijen kan verwachten. Of het nu gaat om het schrijven van een programma, het bedenken van een campagnestrategie, het samenstellen van de kieslijst(en) of het uitvoeren van de verkiezingscampagne.”

“De vervolgstappen zijn dan het vaststellen van een profiel voor de OPNL senatoren, (stap 2) het introduceren van het begrip burgemeestersbenoemingen tijdens de campagnes van de lokale partijen (stap 3) tot het samenstellen van de campagneteams PS door de platformleden (stap 4).”

“In maart 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen (stap 5), gevolgd door de volgende stap, de selectie van kandidaat senatoren door de provinciale partijen (stap 6). Zo kan elk platformlid ‘gebruik’ maken van hun eigen kandidaat senator tijdens de verkiezingen.”

Voorzitter Sybren Singelsma

Nationalisatie verkiezingen PS

Het is sinds jaar en dag de frustratie van de provinciale partijen dat naarmate de dag van de PS-verkiezingen nadert, het debat meer en meer wordt beheerst door de nationale politiek.

Met als gevolg dat sommige kiezers wanhopig zoeken naar die politici op het provinciale stembiljet. Provinciale thema's sneeuwen onder in een nationale mediastorm, nationale kopstukken schuiven aan bij de praattafels.

De uitdaging voor OPNL is dus mee te doen aan de Eerste Kamerverkiezingen met een nationale, platformleden ondersteunende campagne die die leden versterkt en aanvult.

Ieder platform lid heeft zijn eigen kandidaat senator.

Deze kandidaat draait mee in de provinciale campagne en is het antwoord van het platform lid op de vraag: En wat gaan jullie in Den Haag doen?

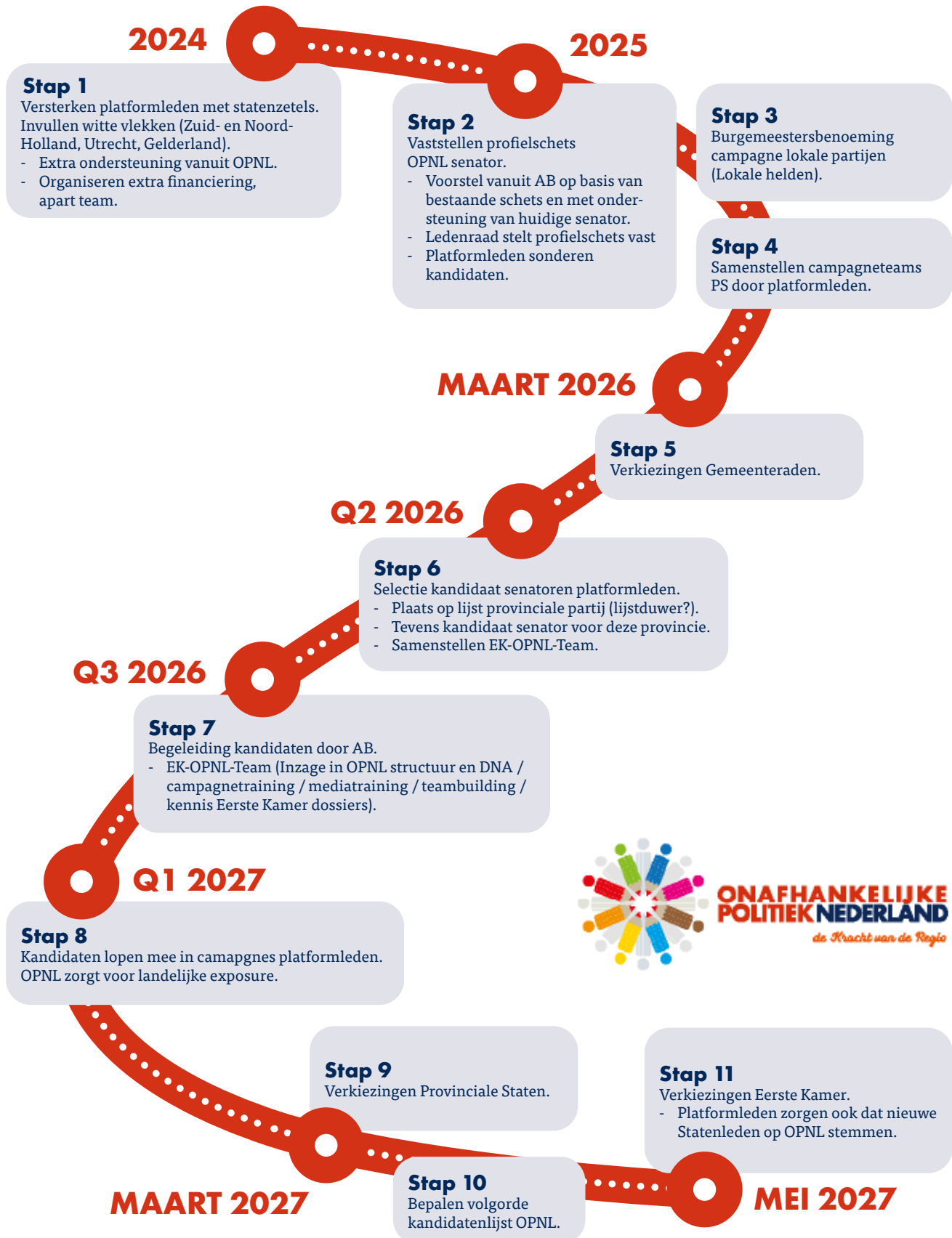
De kandidaat senator is in de eerste plaats dus een versterking van de provinciale campagne doordat hij de link met de nationale thema's kan leggen.

Om de band tussen de campagnes voor PS en de Eerste Kamer volledig te laten zijn en de kiezer de mogelijkheid te geven daadwerkelijk op een kandidaat senator te stemmen lijkt het aan te bevelen de senatoren ook op de lijsten voor PS te zetten, bijvoorbeeld op de symbolische plaats van lijstduwer.

Het verhaal van voorzitter Sybren Singelsma gaat verder: “Eind 2026 (stap 7) zorgt het Algemeen Bestuur voor de ondersteuning van de kandidaat senatoren. Zij komen bij elkaar en leren over de specifieke structuur van OPNL, het werk in de Eerste Kamer en de inhoud van belangrijke politieke dossiers. Dit kun je eigenlijk zien als een vorm van teambuilding en het overdragen van het OPNL DNA.”

“In 2027 gaan we verder met stap 8, waarbij de kandidaat senatoren hun rol spelen in de provinciale campagnes tot en met de daadwerkelijke verkiezingen (stap 9). Daarna volgt de formele stap van het bepalen van de lijstvolgorde van de OPNL lijst Eerste Kamer (stap 10). Dat klinkt spannend, maar feitelijk bepalen de Statenleden welke senator bovenaan komt te staan. Dat heeft alles te maken met de stempunten per provincie. Dan komen we aan bij de laatste stap, nummer 11, de verkiezingen Eerste Kamer.”

DE WEG NAAR SUCCES

Weggevertjes

Van Abri tot beertje

De verantwoordelijkheid voor de campagne Provinciale Staten ligt volledig bij de platformleden. Toch probeert het Algemeen Bestuur een en ander zo goed mogelijk te ondersteunen.

Abri's

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 stelt OPNL een groot aantal Abri's beschikbaar aan de aangesloten lokale partijen. Die kunnen via hun provinciale platform een aanvraag indienen. De lokale partij kan zelf een digitale poster aanleveren bij het Partijbureau poster. Een van de gezamenlijke uitingen zal dan aan de poster worden toegevoerd. Of men kiest voor de standaardposter, waar het logo van de lokale partij in wordt geplaatst plus een tekst zoals 'lijst 13'.

In totaal zullen in de twee weken voor de verkiezingen ongeveer 300 abri's dankzij OPNL in Nederland te zien zijn. Hetzelfde wordt herhaald in de twee weken voor de verkiezingen voor Provinciale Staten (17 maart 2027). Deze keer hangen er ongeveer 400 Abri's door heel Nederland om aandacht te vragen voor de 12 provinciale partijen die bij OPNL zijn aangesloten.

Beide campagne ondersteunende activiteiten zijn voor de deelnemende lokale en provinciale partijen kosteloos.

Stickers

Via de RegioTeams zijn een aantal stickers verspreid. Er zijn drie verschillende stickers, elk met een passende boodschap. De stickers zijn bijvoorbeeld goed bruikbaar op bestaand campagnemateriaal van lokale partijen.

De bestuurders van de platformpartijen kunnen gratis extra stickers bestellen via het Partijbureau OPNL.

Er is een aantal stickers beschikbaar voor de gemeenteraadsverkiezingen en een aantal voor de verkiezingen voor Provinciale Staten.

Aanvragen kan zolang de voorraad strekt.

Doel van de stickers is om, naast de eigen boodschap per partij, ook een gezamenlijk beeld namens het platform OPNL te communiceren.

Banners

Deze zijn gemaakt met hetzelfde beeld als de stickers.

De banners kunnen worden opgehangen in verkiezingstijd, al dan niet voorzien van een sticker van de (lokale) partij.

Ook de banners worden in eerste instantie verspreid via de RegioTeams en kunnen vervolgens gratis worden bijbesteld via het Partijbureau.

Beertjes

OPNL heeft voor deze verkiezingen ook een origineel en vooral heel 'aaibaar' weggevertje op de kop weten te tikken.

Een mooi pluche beertje van 15 centimeter hoog, met een T-shirtje waarop staat "de kracht van ons".

Dit is een van de drie kreten die OPNL meeneemt richting verkiezingen: 'De lokale link naar Den Haag en Brussel', 'Kies onafhankelijk, in het stemlokaal' en 'de kracht van ons'.

De beertjes komen binnenkort binnen en zijn dan gratis te bestellen via het Partijbureau OPNL. Er zijn meer dan voldoende weggevertjes beschikbaar, al wordt een deel ook bewaard voor de verkiezingen in 2027.

OPNL ondersteunt de campagnes van de aangesloten lokale en provinciale partijen, zonder zich met de inhoud te bemoeien. Dit is de manier waarop wij denken dat we als platform met meest optimaal opereren.

Lokale Helden

Lokale Helden

“Het algemeen bestuur OPNL heeft een gezamenlijke campagnestrategie ontwikkeld gericht op de verkiezingen voor de Provinciale Staten,” begint Walter Lennertz.

“Dit is uiteraard slechts een suggestie, partijen besluiten zelf of zij deze strategie geheel of gedeeltelijk volgen. Ik weet dat wij er de vorige keer in Limburg succes mee hebben behaald. We gingen van een naar twee Statenleden.”

Tools en Tricks campagnevoeren

“Koop een hond is ook een advies dat ik vaker gebruik. Ga met die hond elke avond een straatje om, het liefst steeds een andere route. Je komt dan best veel mensen tegen, vaak ook met een hond, en het praatje is dan snel gemaakt. Dat schept een band en als je dan een dag voor de verkiezingen een visitekaartje in de brievenbus gooit herkennen de mensen je. Dat maakt de kans dat ze op jou gaan stemmen zeker niet kleiner!”

“De kern van de campagne is de lokale held. Hiermee wordt de lokale politicus bedoeld die het goed heeft gedaan in zijn eigen gemeente tijdens de gemeenteraadsverkiezingen. Hij of zij krijgt een prominente plek op de lijst voor de provincie, met bijbehorende (campagne)ondersteuning. De lokale held heeft het alleenrecht in zijn of haar gemeente. De lijsttrekker van de provinciale lijst zal zich concentreren op die gemeenten waar geen lokale helden te vinden zijn.”

Kies Onafhankelijk in het stemlokaal

“Naast de voordelen voor de verkiezingscampagne heeft de campagne rondom de lokale helden nog meer voordelen voor de provinciale partijen. Op de eerste plaats ontstaat er een band tussen lokale partij en het platformlid. De lokale partij zal zich in de toekomst extra inzetten voor de provinciale partij en een actiever lid worden. En via actieve leden is het eenvoudiger om nog meer leden te werven.”

“Een ander voordeel is dat de kandidaat namens zijn partij op de provinciale lijst wordt gezet. Daarom komt het partijlogo ook op de betreffende posters voor de lokale held. Het is daarom gebruikelijk dat de hele lokale partij actief betrokken is bij de uitrol van de campagne. In hun eigen omgeving, bij hun ‘eigen’ kiezers.”

Wetenschap

De OPNL secretaris vervolgt: “Richting verkiezingen zijn er natuurlijk veel meer suggesties die gegeven kunnen worden. Daarbij vallen sommige zaken mij op. Politici maken zich tijdens de verkiezingen vaak heel erg druk. Ze zijn overal te vinden, ze praten overal mee, ze spreken iedereen aan die ze op de markt tegenkomen en ze proberen zoveel mogelijk advertenties in ontelbare blaadjes te regelen. De vraag is of dat allemaal wel zo effectief is.

Het is echt beter om gedurende de hele zittingsperiode zichtbaar te zijn en midden in de samenleving te staan. Blijf vooral jezelf, kiezers pikken er anders heel snel doorheen.”

“Een veelgehoorde opmerking is dat mensen geneigd zijn om juist datgene te onthouden wat ze als laatste horen. Dat klopt, totdat ze weer iets nieuws horen.”

“Het is dus allemaal een beetje flauwekul. Campagnevoeren is geen wetenschap, want dan wisten we allemaal precies wat we moesten doen. Campagne voeren is vooral een gevoelszaak. Sterker nog, de laatste jaren blijkt de persoon, de kandidaat, veel belangrijker is dan de partij. Als je die persoonlijkheid, dus waar iemand voor staat en hoe standvastig iemand is, kunt vertalen naar een campagne, dan weet je stemmen te winnen.”

Ondersteuning

Walter Lennertz sluit af: “Uiteraard staan wij als algemeen bestuur voor de platformleden klaar. Als er vragen zijn over de voorbereiding van de verkiezingen en dan vooral de formele zaken, willen wij graag helpen. Neem contact op met ons Partijbureau via partijbureau@opnl.nl. Dat is onze taak, dienstverlening aan de onafhankelijke politiek.”

Ondersteuningsverklaringen

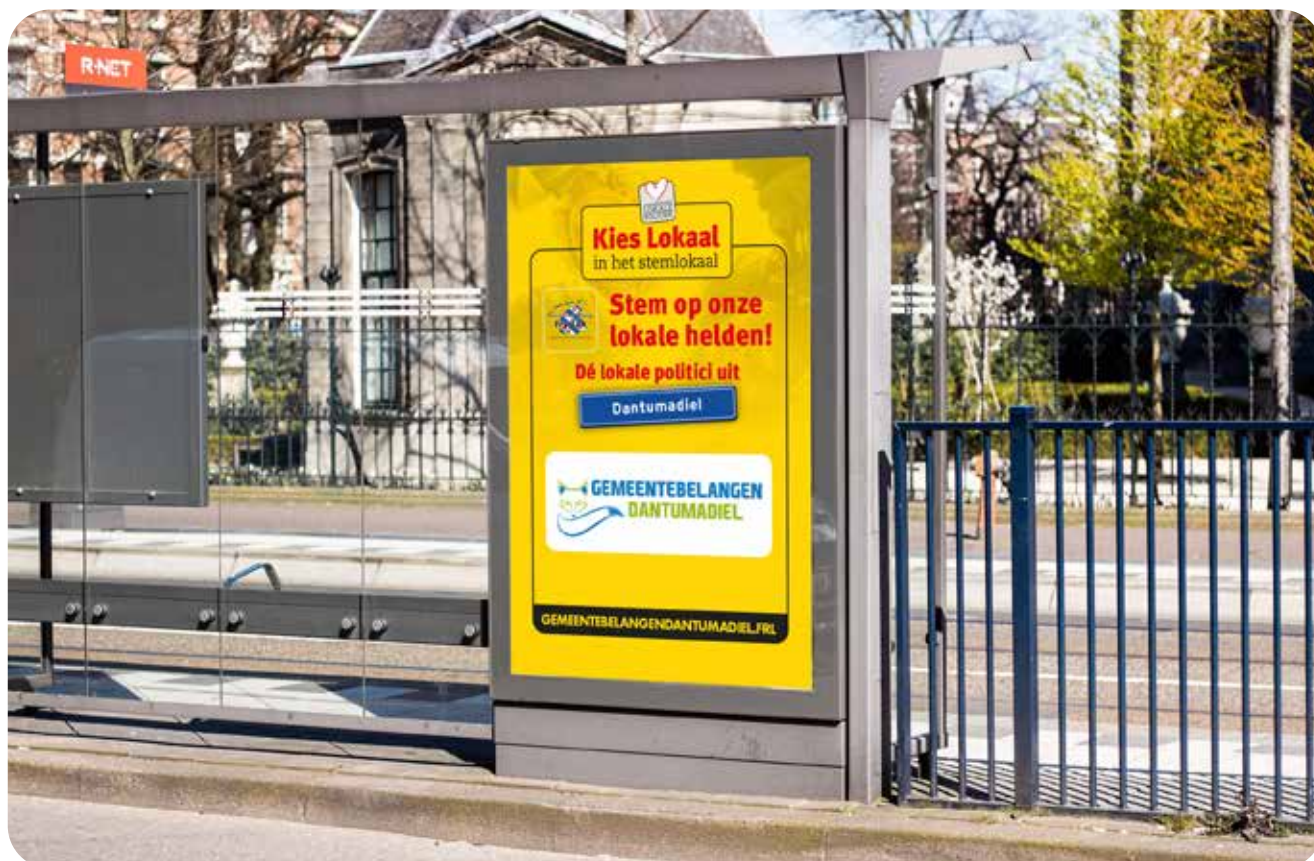
Walter Lennertz:

“De partijen die de vorige verkiezingen geen zetels hebben behaald moeten de ondersteuningsverklaringen tijdig inleveren. Het is van groot belang dat dit goed en tijdig wordt voorbereid.

Je kunt het beste ruim van te voren, nu al, zorgen dat je per kiesdistrict de minimale 20 mensen hebt gevonden.

In Zuid-Holland zijn bijvoorbeeld 4 kiesdistricten en moeten dus 4 maal 20 ondersteuningsverklaringen ingeleverd worden. Begin er maar aan!”

“Overigens is dit tijdig voorbereiden ook goed voor de persoonlijke contacten. Je komt nu al in contact met veel mensen die je vraagt om een belangrijke, positieve bijdrage te leveren aan de democratie en aan jouw onafhankelijke provinciale partij.”

Samen staan we sterker

RegioTeams bundelen krachten provinciale partijen

Een van de aanbevelingen vanuit de platformleden na de vorige verkiezingen was om de aangesloten partijen per regio meer met elkaar samen te laten werken.

Het Algemeen Bestuur van OPNL heeft hierop actie ondernomen en zal richting komende verkiezingen werken met zogenaamde RegioTeams.

Nederland kent drie OPNL regio's, elk met hun eigen uitdagingen. In elke regio komt een RegioTeam bestaande uit de voorzitters van de betrokken platformleden plus een AB lid, de zogenaamde Regio Coördinator.

Communicatie

De RegioTeams komen regelmatig bijeen. De logica van de regio's en RegioTeams is dat bepaalde thema's meer in bepaalde regio's spelen en samenwerking op regionale schaal soms meer zinvol is op regionale dan op nationale schaal.

Het AB lid geeft steeds een terugkoppeling in het Algemeen Bestuur zodat de teams van elkaar kunnen leren. De overige leden van de RegioTeams koppelen e.e.a. terug met hun bestuur en provinciale campagne team.

De campagnes voor de verkiezingen in 2026 en 2027 zijn nu de aanleiding om per regio met elkaar in overleg te treden.

Het is de bedoeling dat de Regio Teams een aantal OPNL notities bespreken zodat iedereen optimaal geïnformeerd is over de afspraken die in de Ledenraad zijn gemaakt.

Daarnaast is de campagne vooral ook een zaak van de individuele platformleden. Alle acties vanuit OPNL zijn opties, bedoeld als ondersteuning van die campagnes.

Tijdslijn

Er is een tijdslijn voor de komende verkiezingen.

Eerst de gemeenteraadsverkiezingen, dan de verkiezingen Provinciale Staten en tot slot de (getrapte) verkiezingen Eerste Kamer. OPNL ziet een duidelijke verbondenheid tussen deze drie verkiezingen.

De platformleden kunnen de aangesloten lokale partijen ondersteunen in 2026, om vervolgens richting 2027 hulp aan die lokale partijen te vragen. Een mooi voorbeeld hiervan is het verhaal Lokale Helden.

Regio's en RegioTeams

Regio Noord

FNP / Provinciaal Belang Fryslan / Groninger Belang / Sterk Lokaal Drenthe / Sterk Lokaal Flevoland
Regio Coördinator: Herre Hof

Regio Midden

OPNH / OPZH / U26 Gemeenten / Onafhankelijke Politiek Gelderland
Regio Coördinator: Sybren Singelsma

Regio Zuid

Paartij voor Zeeland / Lokaal Brabant / Lokaal-Limburg
Regio Coördinator: Walter Lennertz

ABONNEMENT OPNL WB BOEKENREEKS

Voor de lezers die niet rechtstreeks
de boekjes ontvangen wijs ik graag op ons
abonnement WB Boekenreeks.

Een abonnement voor
een (kalenderjaar)
bedraagt € 50,00.

Een abonnement is altijd persoonlijk
en kan door beide partijen per direct
worden opgezegd,
waarbij de verplichtingen voor het
lopende jaar zullen worden nagekomen.

Bent u geïnteresseerd?
Kijk dan op onze website www.opnl.nl.

CAMPAGNE 2026 EN 2027

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**

de Kracht van de Regio

Stap 1 Voorbereidingen

- **Notitie 24.21 Kies de burgemeester**

De gekozen burgemeester, die ook op de lijst van de lokale partij staat, biedt een unieke positionering en veel gespreksstof met kiezers.

- **Artikel Lokale Helden**

Lokale Helden stap 1 gebeurt tijdens de gemeenteraadsverkiezingen, de lokale partijen verdienen nu hulp en ondersteuning.

Stap 2 Aanvullende campagne

- **Notitie 24.30 Ondersteunende campagne OPNL**

OPNL zorgt voor Abri's in de steden van de aangesloten lokale partijen en biedt stickers en banners met verbindende kreten. Die uitingen komen terug bij de verkiezingen voor Provinciale Staten.

Stap 3 Voorbereidingen verkiezingen PS

- **Notitie 24.03 Procedure selectie kandidaat senatoren**
Platformleden dienen tijdig te starten met deze procedure.

- **Notitie 24.05 Grotere Eerste Kamerfractie**

Gezamenlijk werken aan sterke platformen als basis voor meer Statenleden en dus meer senatoren.

- **Artikel Lokale Helden**

Lokale Helden stap 2 is gebaseerd op de Lokale Helden van de aangesloten lokale partijen die het platformlid nu helpen in hun campagne.

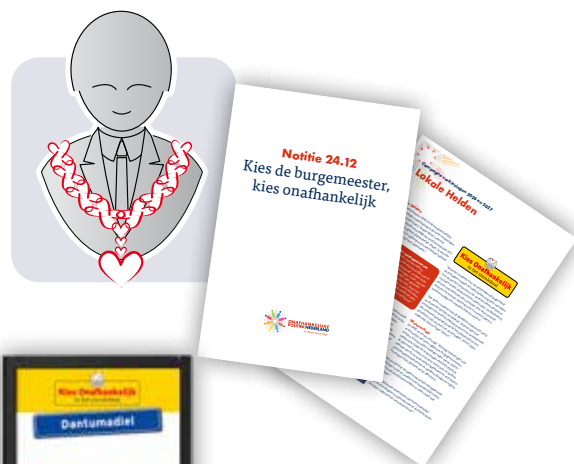
Stap 4 Aanvullende campagne

- **Notitie 24.30 Ondersteunende campagne OPNL**

OPNL zorgt voor Abri's in de steden van Lokale Helden en biedt stickers en banners met verbindende kreten. Die uitingen brengen de uitingen van de diverse platformleden wat meer bij elkaar.

Stap 5 Eerste Kamer

- Het is verstandig om de gekozen Statenleden (wellicht meer in aantal en dus vrij 'vers') te informeren over de procedure om te komen tot meer OPNL senatoren.

De volgende Provinciale Politieke Partijen zijn aangesloten bij het OPNL platform
en bieden een platform voor onafhankelijke politiek in de eigen provincie.

LOCOMOTIE

**KLAAR MET DE
LANDELIJKE POLITIEK?
KIES VOOR HET
EIGEN VERHAAL!**
Stem onafhankelijk

**UNIEKE COLLECTIEVE
VERZEKERING
P. 3**

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
Wetenschappelijk Bureau

88 juli 2025

Voorwoord

Geachte lezers,

Deze uitgave van Locomotie is een bijzondere. Niet omdat het de 88^e is, hoewel dat een mooi en indrukwekkend getal is. Nee, bijzonder omdat OPNL in dit nummer een opmerkelijk cadeautje aankondigt voor alle leden: een gratis verzekering AVB (aansprakelijkheid) en BAV (bestuurdersaansprakelijkheid).

Vanuit het Wetenschappelijk Bureau ben ik trots om hieraan een bijdrage te hebben mogen leveren. Want het was een geweldige klus. Allereerst viel het niet mee om een verzekeraar te vinden die met een politieke partij in zee wilde. Niemand durft het hardop te zeggen, maar blijkbaar durft bijna niemand zijn vingers te branden aan een politieke partij. Dat zien we ook bij banken, die het bijna onmogelijk maken voor een lokale of regionale politieke partij om een simpele bankrekening te openen. Iets om nog een goed over na te denken!

Terug naar de collectieve verzekering, dat is gelukkig een positief verhaal geworden. Met dank aan het hele bestuur voor haar inzet in deze en een speciaal woord van dank aan partijvoorzitter Sybren Singelsma en penningmeester Mark Faasse. En dank aan het partijbureau voor de niet aflatende energie om dit uiteindelijk mogelijk te maken. In de sport spreken we dan, geloof ik, van een *team effort*.

Natuurlijk staan er meer interessante artikelen in deze Locomotie. Zo blijven wij druk zetten op een tijdige behandeling van de Wet op de politieke partijen. Hierin is, zoals bekend, de financiering van de decentrale politiek geregeld. Wat ons betreft gaat deze wet nog voor 2026 in zodat onze partijen er van kunnen profiteren voor de gemeenteraadsverkiezingen. Of het gaat lukken? Zeg het maar.

Uit Limburg een mooi verhaal over de verkiezingen en een doorlopende campagne en tot slot een *cri de cœur* van ons algemeen bestuurslid Joost van Huijgevoort. Hij vertelt zijn hartekreet over het gebrek aan actie op het gebied van bestaanszekerheid.

Een vol nummer wederom en dus wens ik u veel leesplezier.

John Uffels
Voorzitter WB OPNL

Colofon

Uitgever

Locomotie is een uitgave van het WB Onafhankelijke Politiek Nederland (OPNL).

Redactieraad

John Uffels, Sybren Singelsma, Walter Lennertz

Hoofdredacteur

Chris Tiekstra

Fotografie

T-Force, OPNL archief e.a.

Vormgeving

T-Force Communicatieburo

Drukwerk

Drukkerij Roelofs

Opplage

4.000 exemplaren

Redactieadres

info@opnl.nl of
06 - 53 25 98 97

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

© Wetenschappelijk Bureau OPNL.
Juli 2025.

Inhoudsopgave

3 Alle aangesloten partijen

OPNL verzekerd

Unieke dienstverlening op gebied van collectieve verzekeringen

6 Druk op behandeling Wet politieke partijen

Voortvarende voorzitter Sybren Singelsma

8 Continue campagne

Lokaal-Limburg deelt kennis en ervaring

12 Bestaanszekerheid verdient echte aanpak

Algemeen Bestuurslid Joost van Huijgevoort wil actie

Unieke dienstverlening op gebied van collectieve verzekeringen

Alle aangesloten partijen OPNL verzekerd

Vanaf 1 juli zijn alle aangesloten partijen binnen OPNL collectief verzekerd tegen aansprakelijkheid en bestuurdersaansprakelijkheid. Dat is uniek in Nederland en biedt de aangesloten partijen veel zekerheid, zonder kosten. Die kosten worden namelijk door OPNL gedragen als een ledenvoordeel. Dit bijzondere voordeeltje geldt niet alleen voor de platformleden, de provinciale partijen die zijn aangesloten bij het landelijke OPNL netwerk. Ook alle lokale partijen die deel uitmaken van de provinciale platforms profiteren volledig mee, uiteraard ook kosteloos.

Gat dicht

OPNL voorzitter Sybren Singelsma was nauw betrokken bij de totstandkoming van de collectieve voorzieningen: "Ik moet eerlijk toegeven dat ik er in eerste instantie niet zo heel veel vertrouwen in had dat wij dit zouden kunnen organiseren. Je hebt het over nogal wat, want het zijn heel veel partijen die onderling nogal van elkaar verschillen. Vandaar ook onze kreet 'Eenheid in verscheidenheid'."

"Ik vind dit vooral van belang omdat wij de aangesloten partijen ontzorgen door de risico's weg te nemen. Hopelijk wordt de Wet op de politieke partijen (Wpp) snel in beide kamers behandeld. Dan ontvangen de decentrale partijen ook subsidie uit Den Haag."

Penningmeester Mark Faasse vult aan: "Extra financiële middelen voor lokale partijen is natuurlijk prachtig. Maar laten we niet vergeten dat hier ook een hoop administratieve verplichtingen aan vastzitten. Ook op het gebied van Goed Bestuur worden eisen gesteld, waarmee een professionalisering van de lokale partijen volgt. Met deze stappen neemt het risico voor de bestuursleden van die partijen dus toe. OPNL neemt dit risico nu weg."

Hell

Beide OPNL AB-leden hebben het proces om tot een collectieve verzekering voor alle aangesloten partijen te komen van dichtbij meegemaakt. Mark Faasse: "Ik weet een beetje hoe het werkt in de verzekeringsbranche vanuit mijn werk

Sybren Singelsma

Mark Faasse

Chris Tiekstra

als makelaar. Toen er voor het eerst over de mogelijkheden gesproken werd heb ik direct aangegeven dat dit nog niet vertoond is in Nederland en dat het een 'hell of a job' zou worden om dit geregeld te krijgen. Dat we het uiteindelijk toch rond hebben gekregen is iets om trots op te zijn. Je mag dat gerust een unicum noemen."

Bij OPNL zijn 12 provinciale en 130 lokale partijen aangesloten

"Laten we daarbij vooral onze directeur Partijbureau OPNL niet vergeten", vertelt Sybren Singelsma. "Hij heeft hier erg veel tijd en energie in gestoken en dat heeft uiteindelijk tot resultaat geleid. Ietwat onverwacht, maar natuurlijk wel mooi voor alle aangesloten partij en dan vooral voor alle bestuursleden die binnen het OPNL platform actief zijn."

WB

Chris Tiekstra is directeur van het OPNL Partijbureau. Hoe heeft hij deze collectieve verzekering voor elkaar gekregen?

"Achteraf gezien wist ik absoluut niet waar ik aan begon. Het leek er ook lange tijd op dat het niet zou lukken. Maar ik heb wel wat ervaring opgedaan als het gaat om het zoeken naar instanties die een wetenschappelijk onderzoek naar een bepaald onderwerp zouden kunnen uitvoeren. Dat betekent dat je eerst de onderzoeksvraag zo goed mogelijk moet vaststellen, dan moet onderzoeken welke instanties in

aanmerking komen, gevolgd door een fase van overleg over de definitieve onderzoeksvraag. Pas dan kun je de opdracht uitzetten.”

“Bij de collectieve verzekering ging het eigenlijk op dezelfde manier. Eerst heb ik geprobeerd om de vraag zo goed mogelijk te omschrijven. Kan OPNL als platformpartij een verzekering afsluiten die geldig is voor alle aangesloten provinciale en lokale partijen? Hoe kan ik daarbij de structuur van ons platform zo helder mogelijk uiteenzetten voor de verzekeraars? Kan ik de aansprakelijkheidsverzekering en de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering bij één partij onderbrengen? Wat worden de kosten als ik in een keer zoveel partijen (klanten) kan onderbrengen?”

Chris Tiekstra neemt ons eerst even mee terug naar het begin. “Ik weet het niet zeker meer, maar volgens mij is er een jaartje terug in de Ledenraad over de mogelijkheid van een collectieve verzekering gesproken. Het Algemeen Bestuur heeft dat vervolgens opgepakt en bij mij neergelegd. En toen begon een lange reis.”

“

Deze collectieve verzekering is duidelijk goedkoper dan wanneer alle partijen individueel een polis zouden afsluiten

“Ik heb eerst op internet gezocht naar de exacte omschrijvingen, doelen en dekkingen van een gewone aansprakelijkheidsverzekering en een verzekering bestuurdersaansprakelijkheid. Daarna heb ik overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) omdat ik weet dat men daar een aantal collectieve verzekeringen heeft. Het bleek dat dit niet meer het geval was, maar men wist natuurlijk wel nog veel te vertellen over opties en valkuilen.”

“Binnen het Algemeen Bestuur OPNL hebben we nog doorgepraat over de gewenste dekking. Daarbij kwam ook de toenemende administratieve belasting en dus een toenemend risico voor lokale partijen door de invoering van de Wpp. En de wetenschap dat slechts weinig lokale partijen momenteel beide verzekeringen al hebben afgesloten. Of zelfs maar een van beide.”

AVB

Een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven (AVB) is een verzekering die beschermt tegen de financiële gevolgen van schade die wordt veroorzaakt aan anderen/derden.

Deze schade kan materiële schade (beschadiging van eigendom) of letselschade (lichamelijke verwondingen) zijn. De AVB dekt de kosten van de schade, inclusief eventuele juridische kosten.

“De gedachte op dat moment was nog dat ik zou proberen een zo laag mogelijk tarief voor de provinciale en lokale partijen te vinden. Door groot inkopen, een lage prijs bedingen dus eigenlijk.”

VERZEKEREN EN RISICOBEHEER
QUINTES

 MARKEL

Anders

Het liep uiteindelijk anders volgens de directeur.

“Met behulp van een assurantietussenpersoon die al actief was voor OPNL heb ik uiteindelijk offertes kunnen opvragen bij diverse maatschappijen. Ik kan je verzekeren dat niet alleen banken tegenwoordig heel moeilijk doen over het openen van een rekening. Verzekeraars vinden het blijkbaar ook lastig om hun producten aan te bieden aan politieke partijen. Heel vreemd natuurlijk, maar het is zoals het is.”

“We hebben vijf offertes voor de aansprakelijkheidsverzekering opgevraagd en drie voor de bestuurdersaansprakelijkheid. Uiteindelijk hebben wij voor beide slechts twee offertes ontvangen. Maar er was nog veel onduidelijk bij de verzekeraars. Daarom heb ik een vraag uitgezet onder onze platformleden om te achterhalen wat het gemiddeld aantal bestuursleden is en hoe hoog een gemiddelde begroting is. Wederom van provinciale en lokale partijen. Daarmee kwam ik wel weer wat stappen verder. Alleen de prijzen bevielen nog niet helemaal. Dus ging er nog veel tijd zitten in het bespreken van mogelijke risico's, de rol van politici en de mogelijkheid om schades te verhalen via de gemeente waar ze actief zijn.”

“Uiteindelijk heb ik een offerte voor beide verzekeringen ontvangen, gebaseerd op een vaste prijs per partij. Met dank aan Maurice Vervoort van Quintes die mij tijdens het proces erg goed heeft bijgestaan. Het is niet alleen bijzonder dat OPNL nu een collectieve verzekering voor alle aangesloten leden heeft weten af te sluiten, ook de prijzen zijn spectaculair. Normaal betaalt een partij voor een gewone aansprakelijkheidsverzekering tussen de € 125,00 en € 160,00. Wij hebben nu een prijs van € 72,00 weten te bedingen. Voor een bestuurdersaansprakelijkheid betaalt een partij zelf tussen de € 180,00 en de € 250,00. De collectiviteitsprijs is € 67,00. Dat zijn prijzen inclusief de assurantiebelasting en per jaar. Daarmee is deze collectieve verzekering duidelijk goedkoper dan wanneer alle partijen individueel een polis zouden afsluiten.”

100%

Chris Tiekstra vervolgt zijn verhaal met een plotwending: “Toen ik de prijzen aan het Algemeen Bestuur presenteerde is gekeken of het mogelijk zou zijn om de collectiviteit voor de leden helemaal gratis te maken. Als een echt ledenvoor-deel en om te voorkomen dat partijen toch zouden afhaken. Er werd enthousiast op dit voorstel gereageerd en inmiddels is het formeel bekrachtigd. Alle aangesloten partijen zijn gratis verzekerd tegen aansprakelijkheid (Quintes) en bestuurdersaansprakelijkheid (Markel). Alle kosten, jaarlijks ongeveer € 20.000,00, worden door OPNL gedragen.”

Penningmeester Mark Faasse: “Dat is natuurlijk een prachtige kans voor de provinciale partijen om nieuwe lokale partijen aan zich te binden. OPNL is de enige partij die kan zeggen dat alle leden collectief zijn verzekerd. Zonder addertjes onder het gras. Hiermee laten wij zien dat er heel veel mogelijk is in Nederland. Als je maar weet wat je doel is en je daar volledig op wilt richten. Wat een manier om onze onafhankelijke politiek verder uit te dragen.”

BAV

Met een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering (BAV) bescherm je als bestuurder je privévermogen bij een schadeclaim na een bestuurlijke fout. Deze verzekering is bedoeld voor bestuursleden, directeuren, toezichthouders en commissarissen van verenigingen, stichtingen en organisaties.

Een BAV vergoedt niet alleen de financiële schade, maar ook de kosten van juridische verdediging en eventuele wettelijke rente.

Eenmalig

“Voor de partijen in ons platform is dit een groot voordeel. Men hoeft zich geen zorgen meer te maken over het onderwerp verzekeringen. Ook niet na de invoering van de Wet op de politieke partijen. Maar er moet wel eenmalig nog wat administratie worden geregeld. Ik zal alle partijen voorzien van een vragenlijst die moet worden ingevuld door alle voorzitters, penningmeesters en secretarissen per partij. Eenmalig wel te verstaan. Daarmee zijn de partijen formeel aangemeld en goed verzekerd. Nieuwe partijen vullen straks ook eenmalig de papieren in en genieten vervolgens de bescherming van de collectieve verzekeringen van OPNL. Dat klinkt toch hartstikke goed?”, besluit Chris Tiekstra.

Voortvarende voorzitter Sybren Singelsma

Druk op behandeling Wet politieke partijen

Medio mei heeft OPNL voorzitter Sybren Singelsma, samen met de overige partijvoorzitters, een brief naar de fractievoorzitters in de Tweede Kamer en de commissie Binnenlandse Zaken gestuurd.

Aanleiding was het indienen van de Wet op de politieke partijen door minister Judith Uitermark aan de Tweede Kamer.

Doel was vooral om een aantal gewenste wijzigingen alsnog in de wet te krijgen. De actualiteit dreigde de brief in te halen, want na de val van het Kabinet Schoof stonden een aantal onderwerpen op de nominatie om controversieel verklaard te worden. Daarop is door OPNL heel snel actie ondernomen. Binnen 48 uur na de val lag er een nieuwe brief op de bureaus van de fractievoorzitters in de Tweede Kamer met het nadrukkelijke verzoek om de Wet op de Politieke Partijen vooral niet controversieel te verklaren. Een verzoek dat gelukkig werd gehonoreerd.

Begin

De eerste brief ging zoals gezegd vooral over een aantal gewenste aanpassingen in de wet. Deze wet bevat diverse uitgangspunten die kunnen worden onderschreven. Ook OPNL erkent het belang van een sterke democratische rechtsstaat, waarin politieke partijen op onafhankelijke en transparante wijze een brug vormen tussen de samenleving en de politieke besluitvorming.

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
de Kracht van de Regio

Desondanks zijn er enkele technische aspecten die in de praktijk moeilijk, zo niet onuitvoerbaar blijken. OPNL heeft deze knelpunten herhaaldelijk onder de aandacht gebracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken, maar tot op heden is er geen aanpassing gedaan. Daarom nu de oproep aan de Tweede Kamer.

Sybren Singelsma, voorzitter OPNL

Wat zijn volgens OPNL de knelpunten?

Politieke partijen worden gevraagd om een overzicht van UBO's aan te leveren van de rechtspersonen die doneren. Politieke partijen krijgen echter geen toegang tot het UBO-register. Deze toegang wordt geregeld in de handelsregisterwet 2007. Deze wet werd eerder dit jaar aangepast en is al plenair in de Tweede Kamer behandeld.

Helaas zijn de politieke partijen niet opgenomen in de lijst entiteiten die toegang tot deze gegevens krijgen. Het zelf opvragen van UBO-gegevens is dus niet uitvoerbaar.

Bij de evaluatie van de Wfpp hebben wij als partijbestuur kritische kanttekeningen geplaatst bij de verlaging van de landelijke drempelbedragen voor giften. Deze maatregel verkleint de kans op externe beïnvloeding nauwelijks, maar vergroot wél de administratieve last en schrikt potentiële gevers af.

In de consultatieversie was het drempelbedrag voor decentrale partijen nog vastgesteld op € 50,00. We zijn dan ook verheugd dat de minister ervoor heeft gekozen het drempelbedrag gelijk te trekken met dat van landelijke partijen, namelijk € 250,00.

Politieke partijen moeten in campagnetijd giften van € 10.000 uiterlijk de volgende werkdag melden. Wij onderschrijven het belang om alle significante

donaties op de dag van de verkiezing openbaar te hebben gemaakt, maar de volgende werkdag is te kort. Vaak houden financiële instellingen een groot bedrag al langer vast voor onderzoek, dus dan is de deadline al verstreken wanneer het geld bij ons op de rekening staat. Het lijkt ons redelijker om hier vast te houden aan drie werkdagen.

OPNL onderschrijft het belang van het weren van ongewenste buitenlandse inmenging en van transparantie over (de intenties van) onze donateurs. Van bedragen boven de € 250,00 worden we door de Wpp verplicht om vast te stellen of de donateur de Nederlandse nationaliteit bezit. Onze accountants zijn verplicht een verklaring af te geven over ons giftenoverzicht en moeten kunnen vaststellen dat de ontvangen giften rechtmatig zijn. In de praktijk lopen we er echter tegenaan dat wij die onderbouwing niet altijd kunnen leveren. Een Nederlands IBAN-nummer is weliswaar een indicatie, maar biedt geen sluitende garantie. Wij, maar ook andere partijen, kunnen aan deze eis dus niet voldoen.

De Wpp zal het mogelijk maken voor lokale partijen en afdelingen van landelijke politieke partijen om een subsidie aan te vragen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. OPNL vraagt om bij de uitwerking van deze wetgeving naar een haalbare variant te zoeken en de administratieve last zo laagdrempelig mogelijk te houden.

Val kabinet

De OPNL voorzitter heeft een brief gestuurd naar de Tweede Kamer met de volgende inhoud: “De val van het kabinet Schoof betekent dat veel zaken niet worden opgepakt. Nieuwe verkiezingen lijken op dit moment waarschijnlijk. Dit betekent dat 2025, 2026 en 2027 verkiezingsjaren worden waardoor de politieke partijen drie jaar achter elkaar campagne moeten gaan voeren.”

“Met drie campagnes in het vooruitzicht is het meer dan ooit noodzakelijk dat de Wet op de politieke partijen wordt aangenomen. Dit wetsontwerp is op 13 mei jongstleden door minister Uitermark aan de Staten-Generaal aangeboden. Zij benadrukt in de aanbiedingsbrief dat politieke partijen een belangrijke functie in onze democratische rechtsstaat vervullen door op verschillende niveaus de schakel te zijn tussen maatschappij en politieke besluitvorming.”

“Juist nu is het dus van belang dat het wetsontwerp een gewone behandeling krijgt en niet controversieel wordt verklaard. Integendeel, het wetsontwerp is essentieel voor een goed verloop van de komende campagnes. Wij ondersteunen de leden van de Staten-Generaal dan ook in het behandelen van dit wetsontwerp.”

Meer kan OPNL momenteel niet doen aan het door de Tweede Kamer leiden van deze wet, die een grote verbetering, in de vorm van financiële ondersteuning, van de lokale politiek betekent. Zodra de wet in de Eerste Kamer aan de orde komt zal OPNL senator Auke van der Goot alles op alles zetten om deze wet zo snel mogelijk, in haar optimale vorm, aangenomen te krijgen.

Lokaal-Limburg deelt kennis en ervaring

Continue campagne

Lokaal-Limburg is al sinds het begin aangesloten bij OPNL. De Zuiderlingen staan erom bekend dat zij een aantal dingen op geheel eigen wijze doen. Bourgondisch, gemoedelijk, maar uiteindelijk ook gedreven. In de periode 2021 tot en met 2023 leverde Lokaal-Limburg de OPNL senator in de persoon van Ton Raven. Dat is bijzonder, want tot dan toe waren de senatoren van OPNL bijna uitsluitend afkomstig uit Fryslân.

Bij de vorige verkiezingen voor Provinciale Staten wist de partij, ondanks de gigantische winst van de BBB, haar twee zetels te continueren. Het aantal stemmen was zelfs iets hoger dan vier jaar eerder. Ook werden drie zetels behaald in het Waterschap Limburg, een winst van een zetel. Een stabiele partij dus, met een lange traditie, waar ongetwijfeld iets van te leren valt. Daarom een interview met de verantwoordelijken voor de komende verkiezingscampagnes.

Actief

Voorzitter Henk van der Linden van Lokaal-Limburg is geen onbekende voor veel mensen binnen OPNL. Hij is al enige tijd afgevaardigde in de Ledenraad en maakte ook lang deel uit van de steunfractie, met als specialiteit het pensioendossier.

Hij praat graag over 'zijn' Lokaal-Limburg: "Toen ik twee jaar geleden werd gevraagd om voorzitter van het provinciale platform Lokaal-Limburg te worden, had ik thuis net afgesproken om het eindelijk eens wat rustiger aan te gaan

LOKAAL-LIMBURG

-Het belang van Limburg-

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
de Kracht van de Regio

doen. Dit om vooral meer tijd te hebben voor mijn kinderen en mijn hobby's paardrijden en veulentjes fokken. Dat laatste is altijd spannend, maar het is ook heel mooi om nieuw leven op de wereld te zien komen. Maar ik kon dit natuurlijk niet laten lopen. Ik ken Lokaal-Limburg al lang en de partij heeft altijd een bijzonder plekje in mijn hartje ingenomen. Zoals wellicht bekend is heb ik ook een aantal jaren namens Lokaal-Limburg in het Limburgs Parlement gezeten. Zo noemen wij Provinciale Staten in Limburg."

"Ik vond het als voorzitter vooral mijn taak om de structuur van de partij wat strakker neer te zetten. Gewoon zoals

Henk van der Linden

Getrouwd met Marlies, vader van drie kinderen en 8 kleinkinderen.

Woonachtig in Reutje (Sint Odiliënberg).

Politiek actief vanaf de fusie tussen Posterholt, Montfort en Sint Odiliënberg tot Ambt Montfort in 1991.

En sinds 2018 voor de partij Ons Roerdalen.

Bovendien acht jaar lid van provinciale staten voor de partij Lokaal-Limburg. Voorzitter van Lokaal-Limburg sinds 2023. Gepensioneerd zorgmanager.

Clemens Meerts

Getrouwd met Daisy.
Woonachtig in Beegden (Maasgouw).
Politiek actief sinds 1998 onder meer als bestuurslid,
raadslid, Statenlid, campagneleider en lijsttrekker.
Raadslid voor Lokaal Belang in de gemeente
Maasgouw. Bestuurslid Lokaal-Limburg sinds 2023.
Eigenaar Meerts Rechtspraktijk &
Meerts Boekhoudingen.

bedoeld voor een provinciale partij en conform de bestaande statuten. De algemene ledenvergadering (ALV) als hoogste orgaan en het algemeen bestuur voor de dagelijkse gang van zaken. Dat is de heldere bestuurlijke lijn, maar er is natuurlijk ook een politieke lijn. Binnen onze partij betekent dat een fractie in Provinciale Staten en een fractie in het Waterschap. Politiek inhoudelijk zijn de fracties redelijk vrij om, binnen het partijprogramma, invulling te geven aan hun functie. Maar er lopen ook lijntjes naar het bestuur om te zorgen dat alle neuzen dezelfde kant op blijven staan. Daar hebben we de afgelopen periode energie in gestoken en ik denk met redelijk succes."

Van der Linden vervolgt: “Bij de vorige verkiezingen waren negentien lokale partijen bij ons Limburgse platform voor onafhankelijke politiek aangesloten. Wij zeggen niet alleen dat onze campagne meteen na de verkiezingen van start gaat, wij brengen dat ook in de praktijk. Inmiddels zijn er zes nieuwe partijen bij ons aangesloten. Helaas is een partij gestopt, maar in die gemeente hebben wij nog een ander lid. Binnenkort sluit ook een lokale partij uit Horst aan. Dan zijn 24 lokale partijen bij Lokaal-Limburg aangesloten en zijn wij in 21 van de 31 gemeenten vertegenwoordigd.”

“We gaan nu uiteraard niet op onze handen zitten, we blijven in gesprek met lokale partijen om het ultieme doel van een vertegenwoordiging in alle 31 Limburgse gemeenten te bewerkstelligen.”

Commissies

De voorzitter: “Binnen het bestuur werken we sinds enige tijd met een aantal commissies. Aan het hoofd staat steeds een algemeen bestuurslid, de leden komen vanuit de fracties en aangesloten partijen. Dat is een goede manier om meer mensen te betrekken, maar ook een goede manier om het werk te verdelen. De commissies bereiden de zaken voor, doen een voorstel aan het bestuur en wij nemen dan een besluit.”.

“Een mooi voorbeeld hiervan is de PR commissie onder leiding van bestuurslid Clemens Meerts. Deze commissie heeft de structuur van onze gezamenlijke PR opnieuw in het vat gegoten en vervolgens een aantal voorstellen gedaan. Het bestuur heeft die voorstellen overgenomen en daarmee is het beleid geworden. De PR commissie heeft ook een aantal zaken voor de komende verkiezingen voorbereid. Rond deze tijd gaat de PR commissie verder als campagnecommissie, om zich de komende maanden uitsluitend hierop te concentreren.”

Clemens Meerts, voorzitter van de campagnecommissie vult aan: “Wij zijn al een flink eind op weg, mede dankzij onze ervaringen vanuit de voorgaande verkiezingen.

Maar wij hebben ook oog en oor voor nieuwe mensen die nieuwe inzichten meebrengen. Zo is het algemeen bestuur van Lokaal-Limburg uitgebreid met een vrij jonge man, Colin Klingestijn, die wij meteen hebben opgenomen in onze campagnecommissie.

Hij heeft toch een wat andere kijk op onderwerpen als sociale media, waar wij natuurlijk graag ons voordeel mee doen.”

A map of the Limburg region in the Netherlands, showing the municipalities of Weert and Nederweert. Nederweert is highlighted in yellow, and Weert is shown in white. The map is partially cut off on the right side.

“Als eerste hebben wij een lijstcommissie en een programmacommissie in het leven geroepen. Daarvoor hebben wij leden uitgezocht die volgens ons voldoende kennis en ervaring hebben, die voldoende tijd hebben om zich richting verkiezingen voor Lokaal-Limburg in te zetten

en die zo goed mogelijk over de provincie verdeeld zijn. Want Limburg is erg langgerekt en de mensen in Zuid zijn echt anders dan de mensen in Noord. Ook daar willen we rekening mee houden”, zegt Meerts.

Hij vervolgt zijn verhaal: “De commissies liggen nu vast, er is een door de ALV vastgesteld verkiezingsreglement en er is veel informatie over de vorige verkiezingen.

De lijstcommissie en de programmacommissie kunnen nu langzaam aan de slag en hebben binnen deze piketpaaltjes heel veel vrijheid. Dat lijkt vroeg, maar dat is het echt niet. De verkiezingen vinden plaats in maart 2027 dus moet er nu langzaam maar zeker gezocht worden naar kandidaten voor de verkiezingslijsten. Die moeten dan wel weten onder welk programma zij hun handtekening zetten. Kortom, de hele campagne is een grote puzzel, waarbij alle puzzelstukjes een voor een gelegd moeten worden. In de juiste volgorde.”

Lokale Helden

De voorzitter van de campagnecommissie Lokaal-Limburg gaat ook wat dieper in op de inhoud van de campagne. “De vorige verkiezingen waren voor ons redelijk positief. Behoud van twee zetels in Provinciale Staten en een winst van twee naar drie zetels in het Waterschap. De centrale strategie was opgebouwd rond de lokale helden. Dat zijn politici die het goed doen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen.

Wij benaderen hen om ook op de lijsten voor Provinciale Staten en/of het Waterschap te komen staan. Willen zij dat, dan ontvangen ze van ons ondersteuning en campagne-materiaal en mogen ze in hun eigen gemeente campagne voeren. Het liefst natuurlijk met ondersteuning van hun eigen lokale partij. Zoals gezegd was deze insteek vier jaar geleden redelijk succesvol, al vind ik persoonlijk dat het altijd beter kan.”

“Wij ondersteunen onze leden met een aantal voordelen. Een daarvan is een bedrag per aangesloten partij voor de verkiezingen. Dankzij OPNL hebben wij de lokale partijen ook leuke promotiebeertjes en een Abri-campagne kunnen aanbieden. Deze steun geven wij met liefde, maar we willen er ook graag wat voor terug. Dat is de net genoemde steun van de lokale partijen aan hun kandidaat, hun lokale held voor de verkiezingen van 2027.”

“De Campagne commissie bestaat uit de vijf leden van de PR commissie, aangevuld met partijvoorzitter Henk van der Linden, penningmeester Imme Roest en het eerder genoemde, jongste bestuurslid Colin Klingestijn” vertelt Clemens Meerts.

“Allemaal vrijwilligers die gezamenlijk de schouders onder deze klus zetten. Zij worden ondersteund door onze coördinator die in de rol van campagnemanager kruipt. De coördinator is een betaalde kracht, waarmee wij een afspraak maken dat hij een vaste vergoeding ontvangt voor

zijn taak als campagnemanager. Die taak heeft hij de vorige verkiezingen ook voor Lokaal-Limburg vervuld en naar tevredenheid. Zijn taak is er een van aanjager, coördinator en uitvoerder. De overige leden van de campagnecommissie zorgen voor de richting, controle en financieel toezicht. Gezamenlijk een mooi team met redelijk verschillende achtergronden, kennis en ervaring. Wat ons bindt is het geloof in de onafhankelijke politiek.”

Kandidaat senator

Meerts: “Natuurlijk volgen wij ook de adviezen van OPNL op. Zo gaan wij tijdig aan de slag met het vinden van een kandidaat senator. Hij of zij wordt ingezet tijdens de campagne voor Provinciale Staten, ter ondersteuning van de overige kandidaten.

De kandidaat senator staat natuurlijk ook zelf op de verkiezingslijst. Het grote voordeel hiervan is dat het voor de kiezers meteen duidelijk wordt dat er een link is tussen stemmen voor Lokaal-Limburg en de Eerste Kamer. Volgens mij is dat een aardige manier om dit vraagstuk aan te vliegen en enig tegengas te kunnen geven als de landelijke partijen de verkiezingen voor Provinciale Staten weer willen kapen, met het oog op hun belangen in de Eerste Kamer. Wij maken duidelijk dat ook een onafhankelijke stem in de provincie invloed heeft op de samenstelling van de Eerste Kamer, met een eigen onafhankelijke senator of senatoren.”

“Nu we het toch over OPNL hebben mag ik stellen dat wij als Lokaal-Limburg blij zijn met de extra ondersteuning van de campagnes. Met Abri's, stickers, spandoeken en beertjes voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 en de verkiezingen voor provincie en Waterschap in 2027. Het is goed om te zien dat OPNL ons vrij laat in de inhoudelijke verkiezingscampagne en vervolgens in staat is om onze campagne met

extra materialen te ondersteunen en te versterken. Een dank je wel is dan ook zeker op zijn plaats.”

Advies

Partijvoorzitter Henk van der Linden wil nog iets kwijt richting de lezers van Locomotie: “Zoals toegelicht hebben we het bij Lokaal-Limburg qua structuur en invulling van commissies met de juiste personen redelijk voor elkaar. Maar ik wijs toch nog even op hetgeen het allerbelangrijkste is, de mensen. In dit geval dus de kandidaten. De mensen op onze verkiezingslijsten moeten uiteindelijk het werk doen. En koester daarbij vooral de jongeren, zij moeten de partij voortzetten.”

“De eerste stap is dat wij iedereen ruimschoots de gelegenheid geven om te kandideren voor het lijsttrekkerschap of de verkiezingslijsten. Dat doen wij richting de individuele leden, maar wel via de aangesloten partijen. Door iedereen tijdig te betrekken zou iedereen zich gehoord moeten voelen. Daarom houden wij in aanloop naar de verkiezingen ook diverse bijeenkomsten, zodat de kandidaten elkaar beter kunnen leren kennen. Daarnaast wordt via mail en app gecommuniceerd door de campagnecommissie en de campagnemanager. Die communicatie is meer gericht op de inhoud en uitvoering. De campagnemanager is bovendien voor alle kandidaten beschikbaar voor individuele vragen op het gebied van de verkiezingen.”

“Wat ik hiermee wil zeggen is dat het belangrijk is om mensen te betrekken, transparant met ze te communiceren, maar vooral ook duidelijk te zijn. Dat is de beste manier om mensen zo goed mogelijk tevreden te houden. Niet dat iedereen altijd zijn of haar zin krijgt, maar door deze aanpak zal het onderlinge begrip worden vergroot.”

Financieel voordeel voor leden 2025

LOKAAL-LIMBURG

-Het belang van Limburg-

Algemene voordelen

1. Ledengelden € 5,00 per jaar.
2. Bijdrage campagne herindeling eenmalig € 4.000,00.
3. Vergoeding Symposium eenmalig max € 5.000,00.

Voordelen rondom de verkiezingen

4. Bijdrage campagne lokale partijen € 250,00.
5. Abri campagne Limburg, de enige voorwaarde is dat 'aangesloten bij Lokaal-Limburg' wordt vermeld.
6. Collectieve oplossing ChatGPT, gratis advies.
7. Collectieve oplossing targetting sociale media, gratis advies.
8. Bijdrage kandidaten campagne PS Lokaal-Limburg, maatwerk.
9. Bijdrage kandidaten campagne Waterschap Lokaal-Limburg.

**KLAAR MET DE
LANDELIJKE POLITIEK?
KIES VOOR HET
EIGEN VERHAAL!
Stem onafhankelijk**

Algemeen Bestuurslid Joost van Huijgevoort wil actie

Bestaanszekerheid verdient echte aanpak

Tijdens de verkiezingen voor de Tweede Kamer hadden alle partijen hun mond vol over het belang van bestaanszekerheid voor de burgers in ons land. Ook na de verkiezingen en het uiteindelijke regeerprogramma van het inmiddels gevallen kabinet-Schoof wordt het woord ‘bestaanszekerheid’ nog af en toe gebruikt. Maar steeds minder.

Inhoudelijk zijn alle partijen in de Tweede Kamer nog steeds niet te betrappen op initiatieven die daadwerkelijk een positief effect op de bestaanszekerheid zouden moeten leveren. De kritiek vanuit de samenleving wordt luider en ook binnen OPNL zijn er veel mensen die zich hier groen en geel aan ergeren. Een van hen is Joost van Huijgevoort, algemeen bestuurslid OPNL namens Lokaal Brabant.

Onderzoek

Het liefst zou Joost een wetenschappelijk onderzoek laten uitvoeren naar het onderwerp bestaanszekerheid. Maar de eerste verkenningen geven aan dat het onderwerp bestaanszekerheid voor OPNL veel te breed is om in wetenschappelijk onderzoek onder te kunnen brengen. Daarom uitgebreid aandacht in Locomotie.

Een interview met Joost van Huijgevoort over de ongecoördineerde cumulatie van kosten vanuit Rijk, provincie, waterschap en gemeenten die samenkomen op het bordje van de burger.

“De politiek in Nederland heeft de onhebbelijke neiging te vinden wat een ander moet vinden. Vooral de zich progressief noemende partijen hebben dit zelfs programma-tisch opgetekend met de daarbij gegeven suggestie dat dan alles beter gaat worden. Dat betere wordt dan progressief beargumenteerd vanuit het in hun ogen slechte van anderen. Echter, de oppositie vanuit de progressieve hoek is eerder agressief en per definitie blokkerend, waardoor onnodig de democratie in de basis onderuit wordt gehaald.

Op deze manier wordt de kiezer van de hoek naar het kastje gestuurd zodat de democratische vertwijfeling alleen maar zal toenemen. Je kunt als progressieve stroming het behoorlijk oneens zijn met de huidige rechts georiënteerde

regeringscoalitie, maar dat geeft je nog niet het recht het bestuurproces te dwarsbomen. De schuivende politieke panelen zijn hier het bewijs voor.”

“In de wetenschap dat geen enkele politieke partij in Nederland de wijsheid in pacht heeft en dat politieke versnippering niet echt helpt om die wijsheid boven tafel te krijgen, is het juist nu van belang de redelijkheid en het pragmatisme weer te erkennen als democratische grondhouding. Tenslotte zal de kiezer altijd een oordeel uitspreken over de gang van zaken en zal dit resultaat altijd weer worden vertaald in een regeringscoalitie. Kortom, de politieke zon komt op en gaat weer onder en de politieke tegenstrever van vandaag kan zo maar de coalitiegenoot worden van morgen.”

“Het vooraf uitsluiten van gekozen politieke partijen moet dan ook niet langer een vooringenomenheid zijn, maar een afweging van inhoudelijke argumenten. Het op voorhand uitsluiten voedt namelijk de proteststem en daarmee het wantrouwen in de politiek. Zo is het dus niet denkbeeldig dat progressief Nederland weer in zee moet gaan met liberaal Nederland. Feitelijk had progressief Nederland dat al moeten hebben gedaan bij de laatste verkiezingen, zodat de door hen verafschuwde coalitie er niet in deze vorm was gekomen. Nu is progressief Nederland aan het dweilen met de kraan open en houden zij uit frustratie alle ballen in de lucht zonder de nuance te willen zien. Laat de elitaire technocratische manier van politiek bedrijven maar achterwege en probeer als volksvertegenwoordiging op zoek te gaan naar de grootste gemene deler onder het ‘volk’. Dan win je weer vertrouwen en het daarbij behorende draagvlak. Dat is ook de enige manier om de politieke vertwijfeling om ons heen

tegemoet te treden. Geen olie op het vuur, maar aanspreekbaar blijven om zo invloed te kunnen oogsten. Zal niet eenvoudig zijn. Maar wat is tegenwoordig in de politiek wel eenvoudig.”

Waan van de dag

“Al sinds jaar en dag vinden er analyses plaats om zicht te krijgen op de inflatie. Deze analyses zijn dan ook vaak de basis voor CAO onderhandelingen, waardoor de loonspiraal weer de basis vormt voor verdere effecten in deze sfeer. Een ondergeschoven kind hierbij is het zicht op de collectieve lastenverzwaring binnen en annex de overheid, die door de overheid zelf driftig wordt uitgestrooid over de mensen en inmiddels als een dolk in de rug van de Nederlander is gaan functioneren.”

“Het in de afgelopen 25 à 30 jaar zich binnen de overheid ontwikkelde budgetdenken op basis van beleidsdenken in plaats van uitvoering heeft de sturingskracht van de overheid geen goed gedaan. Te veel aandacht voor plannen en te weinig aandacht voor de uitvoering is funest voor de collectieve lastendruk. En dan te weten dat datgene wat tot uitvoering komt vaak te wensen overlaat.”

“Een en ander heeft ertoe geleid dat de Nederlanders jaarlijks een fikse overheidsfactuur (direct en indirect) in de brievenbus krijgen die de koopkracht in de flank behoorlijk raakt. Bovendien blijkt de prijs van het gebodene door de overheid vaak niet in overeenstemming met de kwaliteit, hetgeen de onvrede in het land sterk heeft aangewakkerd.”

Om dit artikel wat beter te laten landen is het belangrijk in dit kader eerst een aantal begrippen nader te omschrijven.

- 1) Onder collectieve lastendruk verstaan we het totaal van de collectieve lasten (o.a. belastingen, premies, en tarieven) uitgedrukt in een percentage van het bruto binnenlands product (BBP).
- 2) Prijsontwikkeling is de manier waarop prijzen veranderen en daarbij kunnen per regio forse verschillen zijn (bijv. Woningmarkt).
- 3) Prijscompensatie reageert via loonsverhogingen om gestegen prijzen (inflatie) te compenseren en de koopkracht enigszins gelijk te houden (indexatie).
- 4) De kerntaak van het Centraal Planbureau (CPB) is om economische prognoses en analyses te maken. De uitkomsten hiervan spelen een belangrijke rol bij de overheidsbegroting en de collectieve arbeids-overeenkomsten.
- 5) Zero base budgettering (ZBB) is een budgetteringsmethode waarbij alle uitgaven in elke nieuwe begrotingsperiode moeten worden verantwoord in plaats van het

Joost van Huijgevoort

Joost van Huijgevoort is woonachtig in Tilburg. Hij is werkzaam geweest als directeur van verschillende gemeentelijke diensten bij die gemeente. Ook was hij jarenlang docent bestuurs- en organisatiekunde aan diverse opleidingsinstituten. Sinds kort is Joost burgerlid voor de fractie van Lokaal Brabant in Provinciale Staten.

Politiek was Joost acht jaar gemeenteraadslid in Tilburg en vier jaar burgerlid voor de fractie van Lokaal Brabant in Provinciale Staten. Hij is ook regelmatig ingeschakeld als informateur en formateur bij collegevormingen. Daarbij leverde hij een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van het zogenaamde Tilburgse bestuurs- en beheersmodel. Zowel nationaal als internationaal heeft hij dit model mogen presenteren bij overheidsinstellingen en aan universiteiten. Ook heeft hij hierover veelvuldig gepubliceerd.

Sinds 2023 is Joost van Huijgevoort AB lid binnen OPNL namens Lokaal Brabant.

steeds voortborduren op eerdere begrotingen (incrementeel handelen).

- 6) Incrementeel betekent aangroeiend/toenemend. Bij een incrementeel proces lever je het eindproduct stapsgewijs op. Elk nieuw increment is dan een plus (toevoeging) op hetgeen er al was.
- 7) Onder ‘overheid’ wordt verstaan het Rijk, de provincies, de gemeenten, de samenwerkingsverbanden, de waterschappen, de energiebeheerders en overige aan de overheid gelieerde uitvoeringsorganisaties/instellingen.

Van Huijgevoort vervolgt zijn verhaal: “De overheid heeft in de loop der jaren, mede door Europese wetgeving, veel van haar basistaken geprivatiseerd. Het zicht op de uitvoering is daardoor in praktische zin vaak verloren gegaan of verworden tot een papieren contractwereld.”

“Ook heeft het Rijk door decentralisatie van basistaken de regie bij gemeenten neergelegd (zeg maar gedropt). Veel gemeenten worstelen nog steeds hiermee (vooral ook door de begeleidende vooraf ingeboekte efficiëncy-bezuinigingen in de Rijksbegroting) en zoeken elkaar steeds meer op om toch nog een waardig product te kunnen leveren. Het is vaak vallen en opstaan mede als gevolg van de onzekere financiering en/of gebrek aan capaciteit.”

“Anno 2025 rijst dan ook de vraag of de door het Rijk verwachte efficiëncy-slag bij de lokale overheden het heeft gered. Een haast onmogelijke opgave, waaronder vooral de effectiviteit van de uitvoering heeft geleden. Door de immer nog aanwezige financiële druk gebeurt nu eerder het omgekeerde en wordt de effectiviteit van de uitvoering steeds meer afgeschaald en verzuipen de uitvoerders in een papieren moeras.”

“Opvallend in dit kader is ook het volgende. Eind vorige eeuw ontstond er binnen de overheid de sterke behoefte meer bedrijfsmatig te gaan opereren. Enerzijds om kostenbewust te handelen en anderzijds om zicht te kunnen houden op het resultaat. In die tijd zag ook het Beleids- en Beheersinstrumentarium (BBI en Tilburgs Model) het levenslicht. Vooral vanuit de financiële ambtelijke geledingen ontstond deze behoefte om een beter begrotingsproces te realiseren. Politiek kreeg deze methodiek veel bijval,

omdat ook daar de sterke behoefte bestond meer zicht te houden op de wijze van uitvoering. Deze sturingsmethode heeft het vooral bij gemeenten jaren volgehouden.”

“In de nieuwe eeuw daarentegen kwam er een kentering. Veel nieuwe vooral academische ambtenaren vonden het een te administratief systeem en gingen fors de beleidstoer op. Ook veel nieuwe politici vonden het veel leuker om beleid te maken en waren minder geïnteresseerd in de uitvoering. De pragmatiek in de bestuurscultuur werd zo verdrongen door het technocratische en bureaucratische. Zowel bij het Rijk als de decentrale overheid werd een rigoureuze draai gemaakt ten koste van de beheersbaarheid en ten faveure van het beleid. Vandaag de dag heeft zichtbaar gemaakt dat deze draai een onbalans heeft veroorzaakt in het reilen en zeilen van de overheid. Er gaan veel dingen mis, de kwaliteit van het geleverde laat vaak te wensen over, zaken pakken doorgaans te duur uit, beleid en wetgeving

zijn dikwijls te veel rammelende juridische gedrochten, planningen worden niet gehaald en er moet de afgelopen tijd te veel achteraf worden gerepareerd.”

“Het is derhalve niet verwonderlijk dat deze pijnpunten de overheid veel geld kosten die uiteindelijk bij de Nederlanders terecht komen. Veel gemeenten voelden dat al eerder aankomen, waardoor hun begrotingen met veel moeite sluitend zijn te krijgen. Tenminste als ze dat al lukt. 2026 gaat voor veel gemeenten een financieel rampjaar worden, waarbij het verhogen van de lasten-druk voor de inwoners de enige uitweg lijkt. Vooral omdat de inflatiecorrectie (najaarscompensatie) van het Rijk onvoldoende soulaas geeft. Sommige gemeenten beschikken weliswaar over genoeg eigen vermogen, maar het vrijspelen van dit eigen vermogen als compensatie binnen de begroting is geen eenvoudige zaak. Feitelijk zie je ook deze gemeenten hun vrije reserves opeten en de dan nog resterende begrotingstekorten omzetten in een oplopende schuldenlast.”

“Vorenstaande ontwikkelingen worden extra versterkt door de vele maatschappelijke problemen die momenteel een belangrijk deel van de politieke agenda vullen. Problemen die veel extra financiering vragen en daarnaast vooral veel stagnatie veroorzaken in planning c.q. uitvoeringsmogelijkheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de milieu/klimaat-vraagstukken en de effecten daarvan op de uitvoering (CO₂ uitstoot). Echter vraagt daarnaast ook de energietransitie het nodige van de overheid.”

“In de wetenschap dat Nederland Europees gezien extra opgaven kent t.o.v. de andere lidstaten maakt het er niet gemakkelijker op. Temeer omdat de landelijke politiek deze opgaven voor zichzelf nog strakker heeft vastgesteld. Dit politiek opportunisme gaat de gemeenschap nog heel veel geld kosten, terwijl op dit moment allerlei milieusubsidies in de verkeerde zakken zijn geland. Voeg daarbij de problemen met de Oekraïne, de Verenigde Staten, de asielproblematiek en de komende grote financiële offers richting onze defensie, dan ziet het geheel er niet rooskleurig uit. Kortom, beleid maken is een leuke politieke bezigheid, maar dit beleid omzetten naar een betaalbare adequate uitvoering is een heel andere vaardigheid (vraagt een andere budgetteringsmethode).”

“De ontwikkelingen verhogen haast met zekerheid het disfunctioneren van de overheid. Ook de huidige gehanteerde budgetteringsmethode is te grofmazig om een goed sturend instrument te kunnen zijn. Daarnaast heeft het verwaarlozen van de uitvoeringsmogelijkheden (bijv. door de doorgescho-

ten privatisering), het opportunistisch plannen, de belabberde effectsturing, het teveel ineens willen aanpakken, het met stoffer en blik telkens achter opgelopen achterstanden aanhollen en ga zo maar door, tot gevolg dat de overheid in de volle breedte tegen het onmogelijke aanschurkt. Veel overheidsorganisaties willen te veel en treden buiten hun politieke grenzen, waardoor ze zich zowel financieel als qua mogelijkheden behoorlijk vast manoeuvreren.”

“Deze chaotische ontwikkeling heeft zowel nu als in de nabije toekomst stevige gevolgen voor de Nederlanders. Met andere woorden: deze politieke onmacht kost de Nederlander veel geld en is niet goed voor het humeur!

Dit wil niet zeggen dat de Nederlander niet voor hogere lasten mag worden gesteld. Daar valt niet altijd aan te ontkomen, maar dan moeten deze extra lasten wel op een goede manier gekoppeld zijn aan de toevoegende waarde. Meer betalen, omdat er veel verkeerd is gegaan is ‘not done’! Zie daarvoor de vele rapporten van de rekenkamer(s), de ombudsfunctie, de parlementaire enquêtes, de vele gevraagde onderzoeksrapporten en de opgestoken vingers van de overheidsadviesorganen. Overal waar wordt gewerkt kunnen fouten worden gemaakt, echter de omvang van dit moment is werkelijk ongehoord.”

“Ondanks onze ambitieuze beleidseruptie lijkt de huidige situatie bij de overheid meer overeen te komen met een sfeer van: “het overkomt ons allemaal”! We storten ons

collectief in een rijstebrijberg en eten ons een weg er doorheen zonder te weten waar we uitkomen. Dit gebeuren oogt niet erg efficiënt en zeker niet effectief. Om de gevolgen hiervan in beeld te krijgen is het hoogst noodzakelijk zicht te krijgen op de financiële effecten hiervan voor de Nederlander, arm of rijk, huiseigenaar, huurder, ouderen, jongeren, etc.”

“Het Rijk stuurt zijn inkomsten via de directe en indirecte belastingen, inkomen en vermogen, BTW, doelbelastingen zoals drank en roken, energie. De provincies via opcenten wegenbelasting en de gemeenten met gemeentelijke belastingen en leges zoals OZB, riool, afvalstoffen en parkeergelden. De waterschappen en leidingbeheerders met de tarieven en de overheid meer in brede zin via kortingen, subsidievermindering, uitkeringen, boetes en accijnzen alsook daar omheen een sterk wantrouwend gedrag.”

“Deze politieke onmacht kost de Nederlander veel geld en is niet goed voor het humeur!”

“Al deze aanslagen op de portemonnee van de Nederlanders komen echter onvoldoende in beeld bij de prijscompensatie naar aanleiding van de prijsontwikkeling. Het is daarom hard nodig deze collectieve lasten eens zichtbaar te maken. Deze collectieve lasten hebben namelijk ook een belangrijke invloed op de bestedingsmogelijkheden van de Nederlander met alle gevolgen van dien. De overheid is door deze onduidelijkheid een veelkoppig monster geworden, dat zelf een extra inflatie op de Nederlanders uitspuugt. Helaas valt te constateren dat de politiek landelijk daar maar weinig oog voor heeft en liever incrementeel haar weg wil gaan.”

“Ze dronken een glas, ze deden een plas en alles bleef zoals het was.”

“Er wordt wel veel gesproken over bestuurlijke vernieuwing zonder de uitvoering en de controleerbaarheid daarbij te betrekken. Wel veel beloven na signalen dat het allemaal beter moet zonder daar werkelijk een gevolg aan te geven. De spreuk: ze dronken een glas, ze deden een plas en alles bleef zoals het was, is alleszins ook op de huidige politiek van toepassing. Van de politiek mag verwacht worden dat ze deze houding nu toch eens echt verlaten. Ruimte geven om de pragmatische invalshoek te betrekken bij de beleidsontwikkeling. Prioriteiten weten te stellen zowel naar inhoud als in de tijd en niet de suggestie in stand houden dat alle ballen tegelijk in de lucht kunnen worden gehouden. Dat ook het democratisch handelen structureel in het oog wordt gehouden. Dat wetten en regelingen geen broddelwerk zijn, zodat de uitvoering staatsrechtelijk en op een correcte wijze kan worden uitgevoerd. Dat de begrotingsmethodiek zodanig op de schop gaat om het geheel beter te kunnen bewaken en dat daaruit voortkomende resultaten tot betere besluitvorming kunnen leiden. Politiek blijven leven in waan van de dag zal van de Nederlander geen betere kiezer maken doordat hij blijft hangen in zijn humeurige omstandigheden.”

Tot slot

“De onafhankelijke politiek, voor een flink deel samenwerkend binnen de OPNL platformen, staat dicht bij de burgers. Aan ons de taak om het begrip bestaanszekerheid daadwerkelijk op te pakken. In eerste instantie bij gemeenten en provincies om vervolgens gezamenlijk het goede voorbeeld te geven. Wie weet dat dit dan eindelijk wordt opgepikt door de traditonele partijen in Den Haag.”

Magazine Wetenschappelijk Bureau Onafhankelijke Politiek Nederland

LOCOMOTIE

**Verslag boekjes
19, 20, 21 en 22
WB boekenreeks**

**Walter Lennertz erelid
Extra werk voor lokale partijen**

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
Wetenschappelijk Bureau

89

december 2025

Voorwoord

Geachte lezer,

Na elke gemeenteraadsverkiezing breekt er een periode aan die zowel spannend als bepalend is voor de toekomst van onze lokale democratie. Het vormen van een college van burgemeester en wethouders is geen eenvoudige opgave: belangen moeten worden afgewogen, visies samengebracht en vertrouwen opgebouwd.

Juist in deze fase wordt zichtbaar hoe politiek niet alleen draait om standpunten, maar ook om samenwerking, verantwoordelijkheid en het zoeken naar duurzame oplossingen voor de gemeenschap.

Boekje 22 in de WB Boekenreeks gaat precies hierover. Hoe kunnen we op een andere manier formeren? De auteur is Bert Blase, een ervaren en doorgewinterde kracht in de lokale politiek. Zijn kennis en praktijkervaring maken duidelijk welke uitdagingen zich voordoen na de verkiezingen, maar ook welke kansen er liggen om met elkaar een stevig fundament te leggen voor goed bestuur.

Maar er staat veel meer te lezen in deze Locomotie. We geven een inkijkje in de boeken 19 over compensatie van mijnbouwschade, 20 over de Jeugdzorg en 21 over de Ouderenzorg.

Ook aandacht voor de voor velen nog mistige Europese regels rondom politieke reclame. We proberen helderheid te brengen, maar de boodschap voor de onafhankelijke lokale partijen is helaas dat er weer meer werk op hen afkomt.

Walter Lennertz is al 25 jaar secretaris van ons platform. Hoe is het mogelijk dat iemand al 25 jaar bestuurslid is van een partij die zelf pas 26 jaar bestaat? Walter gunt ons een inzicht in zijn werkzaamheden en lardeert dat met enkele mooie anekdotes.

John Uffels, voorzitter WB OPNL

Colofon

Uitgever

Locomotie is een uitgave van het WB Onafhankelijke Politiek Nederland (OPNL).

Redactieraad

John Uffels, Sybren Singelsma, Walter Lennertz

Hoofddirecteur

Chris Tiekstra

Fotografie

T-Force, OPNL archief e.a.

Vormgeving

T-Force Communicatieburo

Drukwerk

Drukkerij Roelofs

Oplage

4.000 exemplaren

Redactieadres

info@opnl.nl of
06 - 53 25 98 97

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.
© Wetenschappelijk Bureau OPNL.
December 2025.

Inhoudsopgave

- 2 Voorwoord**
- 3 Compensatie van mijnbouwschade**
WB Boekenreeks nummer 19
- 8 Jeugdzorg: De belofte van nabijheid**
WB Boekenreeks nummer 20
- 12 Ouderenzorg: Vergrijzing en versobering**
WB Boekenreeks nummer 21
- 15 Formeren na de gemeenteraadsverkiezingen**
WB Boekenreeks nummer 22
- 18 Extra werk voor lokale partijen**
Europese regels politieke reclame
- 20 Walter Lennertz erelid**
Unicum voor bijzonder bestuurslid

WB Boekenreeks nummer 19

Compensatie van mijnbouwschade

De ondertitel van dit boekje luidt: “Een vergelijkend onderzoek naar regelingen voor de afhandeling van schade als gevolg van mijnbouw”. En dat is precies wat er beschreven wordt. Op basis van onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek van Necker.

John Uffels, voorzitter van het Wetenschappelijk Bureau OPNL, vertelt dat de vraag naar deze uitgave oorspronkelijk afkomstig is vanuit de steunfractie. “De leden van de fractie en de steunfractie spraken regelmatig over de gevolgen van de aardbevingen in Groningen en dan met name over de afwikkeling van de schade. Gaandeweg werd duidelijk dat er ook andere schaderegelingen rondom mijnbouw bestaan en dat die onderling nogal verschillen.

Hoe het precies in elkaar stak was niet eenvoudig boven tafel te krijgen, vandaar dit onderzoek en het resultaat in de vorm van een nieuwe uitgave in de WB Boekenreeks. Nummer negentien inmiddels.”

Actueel

Mijnbouw, en de vergoeding van de schade die als gevolg hiervan ontstaat, is al jarenlang een zeer actueel en politiek beladen thema. In verschillende delen van Nederland vindt mijnbouw plaats of heeft mijnbouw plaatsgevonden. Bij mijnbouw zullen de meeste mensen denken aan steenkoolwinning. Maar mijnbouw kan ook betrekking hebben op, bijvoorbeeld, de winning of opslag van gas en zout. In dit onderzoek bedoelen we met mijnbouw elke vorm van het winnen en opslaan van delfstoffen.

De mijnbouwvormen die in Nederland het meest in het oog springen zijn de (voormalige) steenkoolwinning in Limburg en de aardgaswinning in Groningen. De aardbevingen en bodemdalingen die de jarenlange exploitatie van gasvelden en steenkoolmijnen veroorzaakten, hebben een enorme fysieke en sociale impact gehad op de leefomgeving en het welbevinden van honderdduizenden burgers. Erkenning van hun leed, de afhandeling van individuele schades en de preventieve versterking van woningen en andere gebouwen liet bovendien lang op zich wachten.

“**Mijnbouw, en de vergoeding van de schade die als gevolg hiervan ontstaat, is al jarenlang een zeer actueel en politiek beladen thema.**

De afgelopen jaren zijn er verschillende ingrijpende ontwikkelingen geweest rondom de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland. Het denken over de schadeafhandeling heeft in deze jaren een grote impuls gekregen door de problematiek rond vergoeding en herstel in Groningen.

Het besluit van de Tweede Kamer in maart 2019 om het zwaarste politieke instrument, de parlementaire enquête, in te zetten en de doorwerking van de aardgaswinning in Groningen te reconstrueren, was in de woorden van

voorzitter Tom van der Lee “een betekenisvolle beginstap” in het herstellen van het vertrouwen dat verloren is gegaan.

Met de start van het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) in juli 2020, de totstandkoming van een landelijke regeling voor de beoordeling en behandeling van mijnbouwschade eveneens in juli 2020, en de aangekondigde oprichting van het Instituut Mens, Milieu en Mijnbouw Limburg (I3ML) in oktober 2023 zijn belangrijke vervolgstappen gezet.

Gasvelden

Het IMG regelt de afhandeling van alle schademeldingen met betrekking tot het gasveld Groningerveld en de gasopslagen in Norg (Noord-Drenthe) en Grijskerk (Groningen). Ruimhartigheid en daadwerkelijk herstel van de schade staan daarbij centraal. Op een online dashboard houdt het IMG bij hoeveel meldingen zij hebben ontvangen en hoeveel hiervan reeds zijn afgehandeld. Iedere belanghebbende dan wel geïnteresseerde kan uitgebreid cijfermateriaal inzien, variërend van de orde grootte van de schadevergoedingen, het aantal meldingen per gemeente tot de waardering van en reacties op de besluiten. Jaarverslagen tonen de voortgang van het herstel en de diverse initiatieven die ondernomen worden om inwoners te bereiken en te ontzorgen. Toch is het einde van de afwikkeling van schade nog lang niet in zicht, en wordt Groningen nog regelmatig opgeschrikt door nieuwe aardbevingen als gevolg van het verschil in druk in de bodemlagen.

Waar het IMG zich specifiek richt op de Groningse gaswinningsproblematiek, heeft de Commissie Mijnbouwschade mandaat voor de afhandeling van schadeclaims die verband houden met de winning en opslag van olie en gas buiten het ‘Groningengebied’. Daarnaast vallen ook de winning van zout en de opslag van delfstoffen in zoutcavernes onder de bevoegdheid van de Commissie

Mijnbouwschade. De commissie heeft als doel om particulieren en kleine ondernemers op een laagdrempelige, transparante, onafhankelijke en snelle wijze te helpen bij de afhandeling van hun schade.

Zuid-Limburg

Terwijl door het IMG en de Commissie Mijnbouwschade al talloze meldingen zijn afgehandeld, staat men in Limburg nog in de wachtstand. In oktober 2023 werd, bijna vijftig jaar na de sluiting van de laatste steenkoolmijn, weliswaar de komst van een speciale schaderegeling voor Limburg aangekondigd, maar op het moment van schrijven is deze regeling nog niet in werking getreden. Meermaals heeft het kabinet de startdatum uit moeten stellen. Inmiddels is bekend dat de regeling en het bijbehorende schadeloket (het I3ML) begin 2026 geopend zullen worden voor schade-melders in de Limburgse mijnstreek.

Het in het leven roepen van nieuwe instituten en regelingen (én voortdurende aanpassingen daarvan) heeft ook tot gevolg gehad dat de situatie rond de vergoeding van mijnbouwschade door de jaren heen complex is geworden. Voor een buitenstaander is het lastig zicht te krijgen op de vraag wanneer welke regeling geldt. Bovendien rijst de vraag in hoeverre er sprake is van een eenduidige afhandeling van schadegevallen als gevolg van mijnbouw.

Doel van dit onderzoek is allereerst om de diverse compensatieregelingen die er zijn te inventariseren en te beschrijven. Daarnaast wordt bekeken in hoeverre deze regelingen overeenkomen dan wel verschillen. Het gaat hierbij specifiek over de organisatie en processen, niet op de jurisprudentie en casuïstiek. Bovendien is het belangrijk te expliciteren dat dit onderzoek de situatie voor gedupeerde particulieren – burgers en kleine bedrijven – beschrijft. Schade bij bijvoorbeeld grotere bedrijven laten we buiten beschouwing.

Uitkomsten

Mijnbouw heeft Nederland nationale voorspoed gebracht. Maar regionaal traden ook zeer negatieve effecten op. Met name de steenkoolmijnen in Limburg en de gaswinning in Groningen hebben geleid tot bodemdalingen en zelfs tot aardbevingen, met grote fysieke en sociale impact op de leefomgeving en het welbevinden van burgers.

Het heeft lang geduurd voordat er vanuit de overheid en de samenleving erkenning kwam voor het leed dat is veroorzaakt door de mijnbouwactiviteiten. Pas in de afgelopen jaren heeft er een fundamentele omslag plaatsgevonden in het denken over mijnbouw, de gevolgen daarvan, en de afwikkeling van materiële en immateriële schade-

(meldingen). Ook is er meer aandacht gekomen voor het indirecte effect, het verlies van vertrouwen in de overheid.

Voor gedupeerden zit het belangrijkste verschil tussen de drie modellen echter in de schadeposten die voor vergoeding in aanmerking komen en in ruimhartigheid die daarbij wordt toegepast.

In beginsel is de afhandeling van mijnbouwschade een civielrechtelijke aangelegenheid. Iemand die meent mijnbouwschade te hebben, kan deze op basis van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) proberen te verhalen op de mijnbouwonderneming.

Een groot knelpunt hierbij is echter de ongelijkheid tussen de gedupeerde en de mijnbouwonderneming, zowel qua kennis als (financiële) middelen. Doordat effecten zoals bodemdaling en compactie zich pas in een later stadium kunnen voordoen, kan het zo zijn dat de mijnbouwwerken al gesloten zijn en de verantwoordelijke mijnbouwondernemingen niet meer bestaan.

Om deze redenen zijn er in de loop der tijd bijzondere voorzieningen getroffen om burgers te helpen om schade vergoed te krijgen. Zoals in dit onderzoek toegelicht bestaan er inmiddels verschillende speciale regelingen en loketten voor de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland. Op dit moment kunnen er drie verschillende compensatieregelingen (met bijbehorende instituten) onderscheiden worden:

- de Groningse regeling (met het Instituut Mijnbouwschade Groningen),
- de landelijke regeling (Commissie Mijnbouwschade),
- de Limburgse regeling (Instituut Mens, Milieu en Mijnbouw Limburg).

Uitgangspunten

In de kern gaan de Groningse, landelijke en Limburgse schaderegelingen uit van dezelfde principes. Ze beogen alle drie te voorzien in een laagdrempelige, transparante, onafhankelijke en snelle beoordeling van schade bij particulieren als gevolg van (voormalige) mijnbouwactiviteiten. Het ontlasten van de burger komt op twee belangrijke manieren tot uiting in de drie voornoemde regelingen.

Ten eerste voorzien alle drie de regelingen in een speciaal loket (het IMG, de Commissie Mijnbouwschade en het I3ML) waar gedupeerden terecht kunnen met vragen en melding kunnen maken van hun schade. Nadat gedupeerden melding hebben gemaakt van hun schade, krijgen zij een zaakbegeleider toegewezen, die hen gedurende het gehele traject ondersteuning biedt.

Ten tweede zorgen de drie regelingen ervoor dat de bewijslast wordt overgenomen van gedupeerden door onderzoek te doen naar de schade en de oorzaak daarvan. Een onafhankelijke instantie (het IMG, de Commissie Mijnbouwschade en de Limburgse Kamer van de Commissie Mijnbouwschade) draagt zorg voor het opnemen van de schade en het aantonen van het verband tussen deze schade en mijnbouwactiviteiten.

“

Een fundamenteel uitgangspunt in onze rechtsstaat is dat gelijke gevallen gelijk behandeld moeten worden én ongelijke gevallen ongelijk.

Hoewel de drie modellen op dezelfde principes gebouwd zijn, zijn er belangrijke verschillen aan te wijzen in de manier waarop de schadeafhandeling in deze drie modellen vormgegeven is. Deze verschillen hebben te maken met het soort mijnbouw en de aard en omvang van de schadegevallen, maar ook met de manier waarop in het verleden is omgegaan met de afhandeling van schade.

Zo was het onrecht dat in Groningen werd veroorzaakt rondom de schade-effecten van de gaswinning en -opslag dermate groot, dat een zeer ruimhartige compensatie nu op haar plaats wordt geacht.

Verschillen

Een fundamenteel verschil tussen enerzijds de landelijke regeling en anderzijds de Groningse en Limburgse regelingen, is dat in de laatste twee regelingen gedupeerden niets meer te maken hebben met de mijnbouwondernemingen. De van oorsprong civielrechtelijke kwestie tussen de gedupeerde en de mijnbouwonderneming is omgevormd tot een publiekrechtelijke kwestie tussen de gedupeerde en de overheid. In Groningen is hiervoor gekozen omdat de schadeafhandeling door de NAM niet goed verliep en de aard en de omvang van de problematiek noopte tot ingrijpen, terwijl in Limburg een publiekrechtelijke regeling gewenst wordt geacht omdat de mijnen al lang geleden gesloten zijn en de mijnbouwexploitanten ofwel niet meer bestaan ofwel weigeren om de schade van burgers te vergoeden.

Voor gedupeerden zit het belangrijkste verschil tussen de drie modellen echter in de schadeposten die voor vergoeding in aanmerking komen en in ruimhartigheid die daarbij wordt toegepast.

In het Groningse model beschikt het IMG over zeer ruime bevoegdheden. Uitgangspunt in het Groningse model is het daadwerkelijk herstel van fysieke schade tot 60.000 euro, waarbij geen causaliteitstoets wordt uitgevoerd. Ook bij de vaste vergoedingen (eenmalig en aanvullend) wordt er geen onderzoek verricht naar de schadeoorzaak. Verder kunnen gedupeerden tevens een schadevergoeding aanvragen voor immateriële schade en waardedaling.

In de landelijke regeling en de voorgestelde Limburgse regeling wordt wel steeds onderzoek gedaan naar de schadeoorzaak. Beide regelingen beperken zich tot het vergoeden van schade die binnen de aansprakelijkheid van de (voormalige) mijnbouwondernemingen vallen. Kiezen voor een vergoeding zonder causaliteitstoets is niet mogelijk. Ook het aanvragen van een immateriële schadevergoeding of een tegemoetkoming voor waarde-daling van de woning behoort niet tot de opties.

In dit onderzoek hebben wij wat betreft de situatie in Limburg slechts de contouren van de schadeafhandeling kunnen schetsen. Hoe de Limburgse regeling er precies uit komt te zien is, is op het moment van schrijven immers nog niet bekend. Er moet onder meer nog een besluit worden genomen over de rechtsvorm van het I3ML.

Het kabinet streeft ernaar om het I3ML rond de aankomende jaarwisseling van start te laten gaan. Vervolgens zal moeten blijken of de nieuwe aanpak erin slaagt om inwoners op een laagdrempelige, transparante, onafhankelijke en snelle wijze te helpen bij de afhandeling van hun schade.

Ook over de inhoud en werking van de andere compensatie-regelingen is het laatste woord voorlopig nog niet gezegd. Er wordt aanhoudend gediscussieerd over de wijze waarop de afhandeling van mijnbouwschadegevallen is vormgegeven. Door de politiek, door juristen, en door de mensen voor wie de regelingen bedoeld zijn. Een vaak terugkerende vraag in deze discussies is in hoeverre er onderscheid moet of mag worden gemaakt tussen de verschillende regio's en de verschillende soorten mijnbouw.

Een fundamenteel uitgangspunt in onze rechtsstaat is dat gelijke gevallen gelijk behandeld moeten worden én ongelijke gevallen ongelijk. Ook bij de afhandeling van mijnbouwschade moet steeds bekeken worden op welke punten gekozen kan worden voor uniformiteit, en op welke punten juist niet.

Titel

"Compensatie van mijnbouwschade"

Nummer 19

Aanvrager

Eerste Kamerfractie OPNL

Onderzoeksvraag

Wat zijn de overeenkomsten en verschillen in de diverse schaderegelingen mijnbouw?

Onderzoeksbureau

Necker

Publicatie

Juni 2025

Jeugdzorg: De belofte van nabijheid

“Tien jaar jeugdzorg na de decentralisatie” is de ondertitel van deze uitgave in de WB Boekenreeks. Het wetenschappelijk onderzoek van Necker brengt de gevolgen van de decentralisatie in beeld. Maar de lezer treft ook een aantal aanbevelingen aan, die op basis van de decentralisatie van de jeugdzorg lessen trekt uit de opgedane ervaringen het afgelopen decennium.

John Uffels is de voorzitter van het Wetenschappelijk Bureau OPNL. Hij geeft aan dat dit onderzoek gelijktijdig is uitgevoerd met het onderzoek naar de decentralisatie van de ouderenzorg.

“De grote decentralisatie nu 10 jaar geleden roept nog steeds veel vragen op. Zijn de doelstellingen bereikt? Waarom blijven wachtlijsten te lang? Komt er voldoende budget voor de vele taken op het gebied van de jeugdzorg vanuit Den Haag naar de gemeenten? Voldoende reden om een onafhankelijke organisatie naar dit onderwerp te bekijken. Omdat ook de ouderenzorg onderdeel van de decentralisatie was, wordt dat onderwerp in boekje 21 onderzocht, op basis van dezelfde onderzoeksuitgangspunten.”

Aanleiding

Met de invoering van de Jeugdwet in 2015 kregen gemeenten er in één keer een omvangrijk takenpakket bij. Zij werden verantwoordelijk voor alle zorg en ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun gezinnen: van lichte opvoedhulp tot complexe, specialistische zorg in gesloten instellingen.

De gedachte achter de wet was dat gemeenten dichter bij inwoners zouden staan, sneller hulp konden bieden en de zorg betaalbaarder konden organiseren.

Tien jaar later blijkt de werkelijkheid weerbarstig. De uitgaven aan jeugdzorg zijn verdubbeld, wachtlijsten blijven bestaan en veel gemeenten kampen met structurele tekorten. De beloften van nabijheid en efficiëntie zijn slechts gedeeltelijk waargemaakt. Tegelijk is er veel vernieuwd. Gemeenten hebben wijkteams opgezet, samenwerking gezocht met scholen en huisartsen en geïnvesteerd in preventie en het versterken van gezinnen.

“

Met de invoering van de Jeugdwet in 2015 kregen gemeenten er in één keer een omvangrijk takenpakket bij.

De jeugdzorg is daarmee uitgegroeid tot een complex beleidsdossier waarin idealen en realiteit voortdurend botsen. Gemeenten staan dagelijks voor de uitdaging om hulp te bieden aan wie dat nodig heeft, binnen beperkte middelen en onder toenemende maatschappelijke druk.

In de afgelopen tien jaar zijn er een aantal momenten geweest die de koers van de jeugdzorg blijvend hebben beïnvloed. De coronapandemie legde nieuwe druk op gezinnen en hulpverleners. De publicaties van ervaringsdeskundige Jason Bhugwandass leidden tot een scherp debat over de gesloten jeugdzorg en tot de sluiting van de ZIKOS-afdelingen.

En met de Hervormingsagenda Jeugd 2023–2028 spraken Rijk en gemeenten opnieuw af hoe de zorg toegankelijk en houdbaar kan blijven.

Tegelijkertijd is het politieke klimaat veranderd. In het publieke debat ligt de nadruk vaker op eigen verantwoordelijkheid, terwijl de problemen in de jeugdzorg juist laten zien hoe sterk sociale omstandigheden de ontwikkelingskansen van jongeren bepalen.

De jeugdzorg weerspiegelt daarmee bredere maatschappelijke spanningen: tussen solidariteit en zelfredzaamheid, tussen vertrouwen en verantwoording, tussen lokale vrijheid en landelijke sturing.

Doel en opzet

Dit boekje biedt inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen in de jeugdzorg tussen 2015 en nu. We beschrijven hoe beleid, wetgeving en financiering zich hebben ontwikkeld en hoe deze veranderingen hun weerslag hebben gehad op de praktijk. Daarbij kijken we niet alleen naar structuren, maar ook naar wat die veranderingen betekenen voor jongeren, gezinnen, professionals en bestuurders.

De analyse is opgebouwd langs drie samenhangende lijnen:

- De maatschappelijke gevolgen van de veranderingen in de jeugdzorg.
- De financiële ontwikkelingen en hun invloed op beleid en uitvoering.
- De bestuurlijke dynamiek tussen gemeenten, Rijk en andere partners.

Door deze drie perspectieven te verbinden, wordt zichtbaar hoe beleidskeuzes en maatschappelijke werkelijkheid elkaar beïnvloeden.

In dit feitenrelaas worden kernmomenten in de ontwikkeling van de jeugdzorg belicht vanuit drie samenhangende perspectieven: maatschappelijk, politiek-bestuurlijk en financieel. Deze indeling is bewust gekozen om recht te doen aan de complexiteit van het jeugdzorgdossier.

De politiek-historische context speelt telkens een belangrijke rol als verklarend kader. Beleidswijzigingen in de jeugdzorg zijn zelden op zichzelf staand; ze zijn ingebed in bredere politieke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Door deze context mee te nemen, kunnen we beter begrijpen waarom bepaalde besluiten zijn genomen, en waarom andere juist zijn uitgebleven. Daarom is de volgorde van duiden: maatschappelijk, financieel, politiek bestuurlijk. Bij kernmomenten die een beleidswijziging zijn bespreken we ook de aanleiding.

“

Tien jaar later blijkt de werkelijkheid weerbarstig.

Interviews met twee wethouders, een voormalig staatssecretaris en beleidsadviseurs vormen een waardevolle aanvulling op het feitenrelaas. Ze bieden persoonlijke reflecties, verklaringen achter besluiten en inkleuring van feiten met praktijkervaring.

Definitie

Sinds de invoering van de Jeugdwet gebruikt het CBS de term jeugdzorg als verzamelnaam voor drie hoofdonderdelen:

- Jeugdhulp: ondersteuning en behandeling bij opgroei- of opvoedproblemen, variërend van lichte ambulante begeleiding tot specialistische zorg in een instelling.
- Jeugdbescherming: maatregelen om de veiligheid van een kind te waarborgen, bijvoorbeeld via onder-toezichtstelling of voogdij.
- Jeugdreclassering: begeleiding van jongeren die met politie of justitie in aanraking zijn gekomen.

Voor de decentralisatie werd de term jeugdzorg gebruikt voor een beperkter deel van dit terrein. Door de overheveling van jeugd-ggz en licht verstandelijke gehandicaptenzorg naar gemeenten is de inhoud van het begrip verbreed. Hierdoor zijn cijfers van vóór en na 2015 niet altijd goed met elkaar te vergelijken.

Het feitenrelaas is opgebouwd aan de hand van de volgende deelvragen:

Veranderingen in context

1. Wat waren de doelstellingen van de Jeugdwet (2015)?
2. Welke wijzigingen op het gebied van beleid, wetgeving en financiering omtrent jeugdzorg zijn er geweest sinds 2015?
3. Welke rollen, taken en verantwoordelijkheden hebben de rijksoverheid, provincies, gemeenten en jeugdzorg-organisaties sinds 2015 en hoe hebben zij dit vormgegeven?

Evaluatie

4. Hoe is de uitvoering van jeugdzorg veranderd sinds 2015?
5. Hoe zijn de knelpunten binnen de jeugdzorg veranderd sinds 2015?

Blik op de toekomst

6. Wat zijn de verwachtingen voor de toekomst van de jeugdzorg?

Uitkomsten

Tien jaar na de invoering van de Jeugdwet is de decentralisatie geland, maar is het beeld wisselend. Gemeenten kregen in 2015 de verantwoordelijkheid voor vrijwel alle jeugdhulp, vanuit het idee dat zorg dichterbij gezinnen georganiseerd kon worden: sneller, persoonlijker en met meer samenhang. In de praktijk bleek dat ideaal weerbarstig. De nabijheid groeide, maar de eenvoud, kostenbesparing en efficiëntie bleven uit.

De decentralisatie bracht wel waardevolle vernieuwing. Gemeenten brachten hulp dichterbij huis, stimuleerden samenwerking tussen scholen, wijkteams en huisartsen en investeerden in preventie. Tegelijkertijd kwamen nieuwe problemen aan het licht. De grotere toegankelijkheid van zorg leidde tot een blijvende groei van de zorgvraag; de kosten verdubbelden en veel gemeenten kregen te maken met structurele tekorten. Verschillen in beleid en capaciteit leidden tot ongelijkheid tussen regio's, en de bestuurlijke gelaagdheid maakte de sturing complex.

De rolverdeling binnen het jeugdstelsel verschoof fundamenteel. Waar het Rijk aanvankelijk afstand nam, groeide na verloop van tijd de behoefte aan landelijke regie en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Gemeenten bleven het eerste aanspreekpunt voor gezinnen, maar de uitvoering werd steeds meer gedeeld met regionale samenwerkingsverbanden en het Rijk. Zo ontstond een hybride stelsel, waarin lokaal maatwerk en landelijke sturing elkaar nodig bleken te hebben.

De daaropvolgende jaren stonden in het teken van zoeken naar evenwicht: tussen nabijheid en uitvoerbaarheid, tussen lokale vrijheid en landelijke kaders.

De coronacrisis verscherpte bestaande knelpunten, maar liet ook zien hoe veerkrachtig professionals en gemeenten konden zijn.

“

De jeugdzorg is daarmee uitgegroeid tot een complex beleidsdossier.

De Hervormingsagenda Jeugd (2023–2028) markeert een nieuwe fase, met meer nadruk op landelijke regie, duidelijke verantwoordelijkheden en het herstel van financiële en inhoudelijke balans. Tegelijkertijd blijven de zorgen bij gemeenten over de vergoeding van de kosten voor de jeugdzorg. Dat conflict is nog niet blijvend opgelost en blijft bepalend voor het debat over de toekomst van de jeugdzorg.

Uit tien jaar ervaring komen vier duidelijke lessen naar voren:

- Nabijheid vraagt om gedeelde regie. Gemeenten kunnen maatwerk leveren, maar hebben landelijke kaders en gezamenlijke verantwoordelijkheid met het Rijk en andere gemeenten nodig om de zorg toegankelijk en gelijkwaardig te houden.
- Voorkomen vraagt om volhouden. Preventie werkt alleen als er langdurig en structureel in wordt geïnvesteerd, niet projectmatig.

- Samenwerking is noodzakelijk. Jeugdzorg raakt aan onderwijs, zorg, veiligheid en armoedebeloid; alleen een samenhangende aanpak helpt gezinnen echt verder.
- Rust is nodig. Na jaren van doorlopende hervormingen verdient het stelsel stabiliteit, zodat gemeenten, professionals en gezinnen kunnen bouwen aan duurzame verbeteringen.

De komende jaren draait het om het versterken van vertrouwen, voorspelbare financiering en stabiele samenwerking tussen alle betrokken bestuurslagen.

De belofte van nabijheid blijft richtinggevend, maar die nabijheid krijgt pas betekenis als zij wordt ondersteund door rust, duidelijkheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Titel

*“De belofte van nabijheid:
Tien jaar jeugdzorg na de decentralisatie”*

Nummer 20

Aanvrager

Bestuur WB OPNL

Onderzoeksvraag

*Wat zijn de gevolgen van de decentralisatie
jeugdzorg?*

Onderzoeksbureau

Necker

Publicatie

November 2025

Ouderenzorg: Vergrijzing en versobering

“Tien jaar ouderenbeleid na de decentralisatie” is de ondertitel van deze uitgave in de WB Boekenreeks. Het wetenschappelijk onderzoek van Necker brengt de gevolgen van de decentralisatie in beeld. Maar de lezer treft ook een aantal aanbevelingen aan, die op basis van de decentralisatie van de ouderenzorg lessen trekt uit de opgedane ervaringen het afgelopen decennium.

John Uffels is de voorzitter van het Wetenschappelijk Bureau OPNL. Hij geeft aan dat dit onderzoek gelijktijdig is uitgevoerd met het onderzoek naar de decentralisatie van de jeugdzorg.

“De grote decentralisatie nu 10 jaar geleden roept nog steeds veel vragen op. Zijn de doelstellingen bereikt? Waarom blijven wachtlijsten te lang? Komt er voldoende budget voor de vele taken op het gebied van de jeugdzorg vanuit Den Haag naar de gemeenten? Voldoende reden om een onafhankelijke organisatie naar dit onderwerp te bekijken.”

Aanleiding

Nederland staat een grote maatschappelijke verandering te wachten: vergrijzing. Het aandeel ouderen in de samenleving neemt tot 2040 toe: in dat jaar is naar verwachting 1 op de 4 Nederlanders ouder dan 65 jaar. Bovendien is er sprake van dubbele vergrijzing. Er komen niet alleen méér ouderen, maar de levensverwachting neemt ook nog eens toe. Hoe deze Nederlanders hun oude dag voor zich zien, verandert. Ouderen willen zo lang mogelijk thuis blijven wonen én willen dat de zorg die ze nodig hebben zo dicht mogelijk bij huis wordt georganiseerd.

Deze trends betekenen een significante belasting van de ouderenzorg in de toekomst. Wanneer het huidige ouderenbeleid gehanteerd blijft, betekent dit een verdubbeling van de kosten voor ouderenzorg en een behoefte aan in ieder geval 367.000 extra zorg-medewerkers. Bovendien zou de zorg steeds minder toegankelijk worden, met lange wachtlijsten en lagere kwaliteit van zorg tot gevolg.

Voor beleidsmakers, maatschappelijke partijen, bestuurders en politici is het ontwerpen en realiseren van toekomstbestendige zorg voor ouderen dus een belangrijke maatschappelijke opgave. Dat geldt ook voor (decentrale) volksvertegenwoordigers. Voor hen is dit feitenrelaas opgesteld, als onderdeel van de boekenreeks van het wetenschappelijk bureau van Onafhankelijke Politiek Nederland.

Doel en opzet

Het startpunt voor dit feitenrelaas zijn de in 2012 aangenomen en vanaf 2013 uitgevoerde bezuinigingen op de ouderenzorg, met de sluiting van vele verzorgingstehuizen als direct gevolg. Twee jaar later markeerden de decentralisaties en de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (2015) een volgende fundamentele verandering in het sociaal domein, en daarmee ook voor het ouderenbeleid.

Dit feitenrelaas laat zien hoe het beleid, de wetgeving en de financiering van het ouderenbeleid sindsdien zijn ontwikkeld en welke knelpunten daarbij spelen. Aan de hand van kernmomenten worden de bestuurlijke, financiële en maatschappelijke gevolgen van deze ontwikkelingen geduid. Ook worden in dit feitenrelaas enkele toonaangevende momenten in het publieke debat belicht.

Doel en opzet

Het feitenrelaas is opgebouwd aan de hand van de volgende deel-vragen:

1. Wat waren de doelstellingen van de bezuinigingen in 2013 en de invoering van de Wmo (2015)?
2. Welke wijzigingen op het gebied van beleid, wetgeving en financiering omtrent ouderenbeleid zijn er geweest sinds 2013?
3. Welke rollen, taken en verantwoordelijkheden hebben de Rijksoverheid, provincies, gemeenten en zorginstaties sinds 2013 en hoe hebben zij dit vormgegeven?

Evaluatie

4. Hoe is de uitvoering van het ouderenbeleid veranderd sinds 2013?
5. Hoe zijn de knelpunten binnen het ouderenbeleid veranderd sinds 2013?

Blik op de toekomst

6. Wat zijn de verwachtingen voor de toekomst van het ouderenbeleid?

Uitkomsten

Tien jaar na de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) is duidelijk hoe diep de decentralisatie in het sociaal domein heeft ingegrepen in het Nederlandse ouderenbeleid. De hervormingen moesten zorg dichter bij mensen brengen, financiële houdbaarheid garanderen en het beroep op collectieve voorzieningen beperken. Gemeenten kregen meer verantwoordelijkheid en beleidsvrijheid, in de overtuiging dat zij het beste in staat waren om maatwerk en nabijheid te bieden.

De praktijk laat een gemengd beeld zien. De eerste jaren stonden in het teken van financiële beheersing en organisatorische aanpassing. Gemeenten moesten in korte tijd een nieuw stelsel opbouwen, terwijl zorgaanbieders te maken kregen met aanbestedingen en contracten die de continuïteit van zorg onder druk zetten.

De belofte van maatwerk kwam slechts ten dele uit: ondersteuning werd persoonlijker, maar ook ongelijker. Het verschilde per gemeente hoeveel hulp beschikbaar was en hoe snel iemand die kreeg.

De extramuralisering, het sluiten van verzorgingshuizen en het stimuleren van langer thuis wonen, vormde een keerpunt. Veel ouderen wonen nu zelfstandig, maar de ondersteuning in de wijk bleef achter. Dat leidde tot een groter beroep op mantelzorgers, een hogere druk op de eerstelijnszorg en groeiende eenzaamheid. De verschuiving van collectieve zorg naar individuele verantwoordelijkheid ging sneller dan de samenleving kon bijbenen.

Nieuwe programma's als Langer Thuis, WOZO, GALA en IZA bouwen voort op dezelfde beleidslijn. Ze benadrukken samenwerking, preventie en de verbinding tussen wonen, welzijn en zorg. Tegelijkertijd laten ze zien dat de grenzen

van het huidige model in zicht komen. Arbeidsmarktkrapte, woningtekorten en stijgende zorgvraag maken dat niet alles meer lokaal kan worden opgelost. De roep om Rijksregie keert langzaam terug.

Uit tien jaar ouderenbeleid komen vijf lessen naar voren:

1. Decentraliseren is niet hetzelfde als loslaten.
De ruimte die gemeenten kregen vroeg om landelijke sturing op samenhang en randvoorwaarden. Zonder gezamenlijke kaders ontstaat ongelijkheid tussen gemeenten, terwijl ouderen in elke gemeente op een vergelijkbare basisvoorziening moeten kunnen rekenen.
2. Nabijheid vraagt om capaciteit, niet alleen om beleid.
De gedachte dat ondersteuning dicht bij mensen moet worden georganiseerd, is breed gedeeld. Maar de lokale

uitvoeringspraktijk laat zien dat nabijheid pas werkt als gemeenten, professionals en vrijwilligers daarvoor structureel tijd en middelen hebben.

3. Zelfredzaamheid kent grenzen.
De Wmo heeft veel nadruk gelegd op de eigen kracht van inwoners. In de praktijk blijkt dat bij een deel van de ouderen hun netwerk al maximaal belast is. Het ideaal van samenredzaamheid blijft waardevol, maar vraagt realistische verwachtingen.
4. Zorg en wonen zijn niet te scheiden zonder verbinding.
De hervorming van de ouderenzorg heeft laten zien dat wonen, zorg en ondersteuning één samenhangend vraagstuk vormen. Nieuwe programma's als WOZO bouwen voort op die les, door samenwerking en woonvariatie als structurele randvoorwaarden te zien.
5. Samenwerking is de nieuwe sturing.
De ouderenzorg van de toekomst vraagt niet om nieuwe stelsels, maar om duurzaam samenspel tussen Rijk, gemeenten, zorgorganisaties en burgers. De uitdaging ligt minder in herverdeling van taken en meer in het delen van verantwoordelijkheid.

Tien jaar Wmo laat zo zien dat de decentralisatie van de ouderenzorg niet is mislukt, maar onvoltooid. De komende jaren bepalen of Nederland de stap kan zetten van bezuinigen en overdragen naar samen organiseren en duurzaam investeren.

Titel

Vergrijzing en versobering:
Tien jaar ouderenbeleid na de decentralisatie

Nummer 21

Aanvrager

Bestuur WB OPNL

Onderzoeksvraag

Wat zijn de gevolgen van de decentralisatie ouderenzorg?

Onderzoeksbureau

Necker

Publicatie

December 2025

WB Boekenreeks nummer 22

Formeren na de gemeenteraadsverkiezingen

Kunnen wij de democratie versterken door anders te formeren? Dat was de vraag die Bert Blase zich stelde. Het resultaat bestaat uit een nieuw boekwerkje in de WB Boekenreeks. Over het belang van goed formeren na de vaak verhitte verkiezingen.

Landelijk

“Kort voor de Tweede Kamerverkiezingen van oktober 2025 deed ik een voorstel om de landelijke formatie ditmaal anders aan te pakken. Het vertrouwen in de politiek is de afgelopen decennia zo sterk gedaald, dat een extra zetel winst voor de een of andere partij onvoldoende is om dit te herstellen. Het roer moet echt om. In plaats van dat de politieke partijen gericht zijn op zichzelf en elkaar, moet de blik de andere kant op: naar de samenleving”, aldus de auteur, Bert Blase.

Bert Blase

Hij vervolgt: “De oproep riep veel reacties op, ook van raadsleden van lokale partijen. Niet vreemd, want zij zijn vanuit zichzelf al vaak samenlevingsgericht. Een terugkerend onderdeel in die reacties was de vraag hoe je het ‘anders formeren’ het beste kunt vertalen in de aanpak van de gemeentelijke formatie. Vanuit die vraag ontstond dit boekje; als lokale variant op de landelijke versie.

Want waarom zouden we wachten tot de landelijke politiek ermee begint? Het zal niet de eerste keer zijn in de geschiedenis dat de hang naar meer democratie van onderop wordt aangejaagd.”

Vandaar deze ‘lokale partijen editie’, geïnspireerd door ervaringen in Nederlandse gemeenten en ingegeven door de drang om de (lokale) democratie te versterken. Met de hoop dat het bijdraagt aan de zoektocht om onze gemeenten en gemeenschappen optimaal van dienst te zijn en van goed en eigentijds bestuur te voorzien.

En verder?

“De oproep om niet alleen de gemeentelijke maar ook de landelijke formatie anders aan te pakken, komt voort uit een gevoel van urgentie. Op een gegeven moment is het vertrouwen bij onze bevolking zó ver gedaald, dat er geen organische weg terug meer is, alleen nog maar een schoksgewijze. Gelukkig zijn er velen die eraan bijdragen om dit te voorkomen, zeker ook in het lokaal bestuur. In toenemende mate hoor ik het geluid dat de onderliggende analyse wordt herkend.”

“In mijn beleving is het echter onvoldoende als alleen de lokale politiek deze beweging maakt. De beleving die onze inwoners hebben van ‘de politiek’ wordt daarvoor te zeer beïnvloed door wat er landelijk gebeurt. Ondertussen is het natuurlijk wel zo dat hoe meer gemeenten deze stappen zetten, hoe groter de kans is dat dit doorwerkt in de nationale politiek.”

“Natuurlijk is het onzeker wanneer het genoemde omslagpunt bereikt wordt. Het is niet objectief vast te stellen, alleen

in te schatten aan de hand van het aanvoelen van de maatschappelijke temperatuur. Bij mij leidt deze inschatting ertoe dat ik dit voorstel nu doe, maar mijn gevoel voor timing hoeft natuurlijk niet het juiste te zijn.”

Bert Blase vervolgt: “Deze inleidende woorden heb ik nodig om de vraag te beantwoorden wat gebeurt er als het idee van een andere formatie op landelijk niveau niet doorgaat?”

Want waarschijnlijk is het juiste antwoord dat er niet veel anders zal gebeuren dan we gewend zijn. De formatie wordt afgewerkt op de bekende manier; er komt een akkoord en het schip vaart door. De kans dat de onvrede vermindert is klein, de kans dat de vlam in de pan slaat is ongewis, net zoals nu.”

Bij een volgende (landelijke) formatie staan we in dat geval opnieuw voor de keuze om het anders te doen. In de tussentijd zullen er vast en zeker nog meer gemeenten zijn afgestapt van het bekende gedetailleerde coalitieakkoord, omdat men dit als knellend ervaart. Nog méér gemeenten zullen hun inwoners opzoeken, al is het met vallen en opstaan, om een democratische stap vooruit te zetten. Er zal daarom zeker een moment komen waarop dit effect heeft op de landelijke politiek. Alleen is het moment waarop niet te voorzien.”

“Mijn zorg zit hem hierin dat het moment waarop men landelijk in beweging komt te laat kan zijn. Als het vertrouwen te ver is gezakt, is de weg van de stap-voor-stap verbetering niet meer voldoende om het vertrouwen te herstellen. Zelf zou ik het risico niet nemen om dit kantelpunt te laten passeren. Want als de stap-voor-stapmethode niet meer voldoende is, wordt het wel erg lastig voor de politiek om hierin het voortouw te nemen. Dan vinden de veranderingen plaats onder hoge druk van buiten en zonder regie. Dat is natuurlijk ook een route; alleen is de uitkomst onzeker en de overgang meer chaotisch.”

“Ondertussen is er een groeiend aantal mensen dat deze gedachtegang herkent en ernaar handelt. We zien dit terug in maatschappelijke initiatieven, in het stemhokje en in het lokaal bestuur. Voor de langere termijn heb ik daarom het vertrouwen dat de beweging naar meer burgerdemocratie doorzet; maar voor de kortere termijn heb ik zorgen. Is het gevestigde systeem tijdig in staat zich aan te passen en om te vormen? Hoe eerder we stappen zetten, hoe minder groot de omweg is.”

Titel

Versterk de democratie door anders te formeren

Nummer 22

Aanvrager

Partijbureau OPNL

Onderzoeksvraag

Kunnen wij de democratie versterken door anders te formeren?

Onderzoek

Bert Blase

Publicatie

December 2025

ABONNEMENT OPNL WB BOEKENREEKS

Voor de lezers die niet rechtstreeks
de boekjes ontvangen wijs ik graag op ons
abonnement WB Boekenreeks.

Een abonnement voor
een (kalenderjaar)
bedraagt € 50,00.

Een abonnement is altijd persoonlijk
en kan door beide partijen per direct
worden opgezegd,
waarbij de verplichtingen voor het
lopende jaar zullen worden nagekomen.

Bent u geïnteresseerd?
Kijk dan op onze website www.opnl.nl.

Europese regels politieke reclame

Extra werk voor lokale partijen

Vanaf 10 oktober 2025 gelden nieuwe Europese regels die politieke reclame transparanter maken. Op de website politiekereclame.nl kan iedereen de zogenaamde transparantieverklaringen van de politieke advertenties inzien.

Burgers weten dan wie er achter een politieke advertentie zit en hoe de campagne wordt gefinancierd. Ook kan een klacht worden ingediend als e.e.a. niet voldoet aan de eisen. Deze regels helpen om politieke beïnvloeding zichtbaar te maken en desinformatie tegen te gaan. Politieke reclame omvat elke boodschap die kiezers wil sturen, van politieke partijen tot belangenorganisaties en burgerinitiatieven.

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
de Kracht van de Regio

OPNL

Vanuit het partijbureau is van alles gedaan om extra werk voor de aangesloten lokale partijen te minimaliseren. Helaas is dit niet gelukt. Het Commissariaat voor de Media heeft laten weten dat de Wet naar de letter dient te worden nageleefd. Zonder uitzondering voor de unieke positie van OPNL.

OPNL is wel een politieke partij, maar werkt als een platform van provinciale partijen. Elke provinciale partij organiseert in de eigen provincie ook een platform, van lokale onafhankelijke partijen. Deze bijzondere verschijningsvorm wordt door het Ministerie van BZK onderkent. Er wordt rekening gehouden met OPNL door bijvoorbeeld alle leden van de aangesloten lokale partijen mee te tellen als OPNL leden.

Het Commissariaat voor de Media gaat helaas niet mee in deze gedachte. Elke partij die politieke reclame maakt, moet zich eerst registreren via politiekereclame.nl. Daar wordt een verklaring ingevuld, die vervolgens voor iedereen te bekijken is. Op alle uitingen die onder de Europese regels vallen dient dan een zogenaamde banner geplaatst te worden, conform het voorbeeld.

Politieke reclame

Elke boodschap die kiezersgedrag wil beïnvloeden wordt gezien als politieke reclame. Dit geldt voor partijen, niet-gouvernementele organisaties, belangen-organisaties en burgerinitiatieven. De Europese verordening schrijft voor dat politieke reclame transparant moet zijn. Zo is duidelijk wie de afzender is en met welk doel de campagne wordt gevoerd.

Politiekereclame.nl is het centrale platform waar politieke adverteerders hun wettelijk verplichte transparantieverklaring invullen en openbaar maken. Het totale mediabudget dient vermeld te worden.

Voorbeeld banner politieke reclameboodschap 'gemeenteraadsverkiezingen'

De Europese verordening bepaalt dat de adverteerder zelf beoordeelt of een campagne politieke reclame is. Bij twijfel wordt geadviseerd om altijd een transparantieverklaring in te vullen.

Voor wie?

Voor alle adverteerders die campagnes voeren die stemgedrag kunnen beïnvloeden, dus ook voor politieke partijen gelden de nieuwe regels. En dan met name voor alle media met betaalde reclame: radio, televisie, online, print en buitenreclame. Niet alleen tijdens, maar ook tussen de verkiezingen.

De strenge regels gelden niet voor flyers, brochures, gedrukte partijprogramma's e.d.

Voor de herkenbaarheid en eenheid is het zeer gewenst om het label uit de toolkit van politiekereclame.nl te gebruiken. Voor elke afzonderlijke campagne dient een aparte verklaring ingediend te worden. Wel vallen alle politieke reclames tijdens die verkiezingen onder de regeling. Als het label er maar op staat.

Geadviseerd wordt om eerst alles even na te lezen op de site politiekereclame.nl.

Bijven er dan nog vragen over dan kunnen de bij OPNL aangesloten partijen contact zoeken met het partijbureau via partijbureau@opnl.nl.

Dit is een politieke reclameboodschap in het kader van de Tweede Kamerverkiezingen. Meer informatie op politiekereclame.nl

Voorbeeld banner politieke reclameboodschap 'Tweede Kamerverkiezingen'

Unicum voor bijzonder bestuurslid **Walter Lennertz erelid**

Tijdens de Algemeen Bestuursvergadering van 1 november werd Walter Lennertz verrast door onze voorzitter. Sybren Singelsma had gehoord dat Walter al 25 jaar bestuurslid is van OPNL, voorheen OSF. Tijd voor iets bijzonders.

**ONAFHANKELIJKE
POLITIEK NEDERLAND**
de Kracht van de Regio

OPNL kent slechts één eretitel. Jabik van der Bij is enkele jaren geleden benoemd tot erevoorzitter vanwege zijn bijzondere verdiensten voor de partij. Voor secretaris Walter Lennertz is de titel erelid natuurlijk ook op z'n plaats. Daarom ontving hij deze eretitel, samen met een mooi aandenken.

Omdat e.e.a. niet via de statuten is geregeld zal de Ledenraad van juni 2026 met deze benoeming moeten instemmen. Maar wie gunt de OPNL secretaris het erelidmaatschap nu niet?

Bijzonder

OPNL, voorheen OSF, opgericht op 22 maart 1999, bestond vorig jaar 25 jaar.

Hoe bijzonder is het dan dat wij iemand in ons midden hebben die dit jaar, 2025, zijn 25 jarig jubileum mag vieren. In ieder geval bijzonder genoeg voor het Algemeen Bestuur om de betreffende persoon te benoemen tot erelid.

OPNL Voorzitter Sybren Singelsma (r) verrast bestuurslid Walter Lennertz (l) met de titel erelid.

We hebben het over iemand die nog steeds met hart en ziel actief is voor de onafhankelijke politiek. Als secretaris en het historisch geweten van ons politieke platform is hij nog altijd een belangrijke schakel in het bestuur.

Het begin

"Ik ben erbij gekomen toen er een financieel probleem ontstond binnen OSF, de voorloper van OPNL. Jacques Luyten was bestuurslid van de Partij Nieuw Limburg en was de Limburgse vertegenwoordiger binnen de OSF. Ik was penningmeester van PNL en werd gevraagd om

Marten Bierman

tijdelijk zitting te nemen in de Financiële Commissie OSF. Ik herinner me nog goed de eerste bespreking bij Marten Bierman in Amsterdam”, aldus Walter Lennertz.

“Marten vroeg of ik voor vast zitting wilde nemen in de Financiële Commissie. Vanuit die positie was ik dan soms bij de landelijke vergadering. Tijdens een van die bijeenkomsten ben ik toen gevraagd om zitting te nemen in het bestuur van de OSF.

Tijdens die vergadering liepen de gemoederen direct hoog op. Het ging daarbij of we wel of niet een kroket bij de lunch konden bestellen. Die is er overigens uiteindelijk niet gekomen.”

Walter vervolgt zijn verhaal: “Jacques Luyten van Partij Nieuw Limburg heeft zijn positie in 2000 aan mij overgedragen. In die tijd werd ook duidelijk dat de OSF subsidie vanuit Den Haag zou gaan ontvangen.”

Walter Lennertz en Jabik van der Bij

“Oorspronkelijk begon ik als algemeen bestuurslid OSF, maar al vrij snel daarna nam ik het secretariaat over van Ron van Wonderen. Die functie heb ik tot op de dag van vandaag betreed.”

Voorzitters

“De eerste periode”, vertelt de secretaris, “was de opkomst van Leefbaar Nederland een mogelijke kans voor ons. We hebben lang geprobeerd om samen te werken en hebben samen enkele symposia georganiseerd. Uiteindelijk is het niet tot een blijvende samenwerking gekomen omdat een deel van de OSF leden dat niet zag zitten. Ook toen was er vaak sprake van eenheid zonder allemaal precies hetzelfde te willen.”

“Aalsen Evers was mijn eerste voorzitter. Daarna volgde tijdelijk Emma Kraak omdat de beoogd voorzitter Jabik van der Bij eerst wilde promoveren. Uiteindelijk volgde Jabik Emma op en heeft hij de partij lang als voorzitter gediend, vooral in de jaren dat de partij is gegroeid.”

Durk Stoker en Walter Lennertz

“Na Jabik werd Durk Stoker, helaas veel te vroeg gestorven, de voorzitter. Sinds 2023 is Sybren Singelsma voorzitter an de partij die inmiddels een nieuwe naam had gekregen; het OPNL platform.”

Walter: “In al die jaren is er een veelheid aan bestuursleden van OSF en OPNL gekomen en weer vertrokken. Op enig moment waren Jabik en ik eigenlijk de enige bestuursleden. Dat was soms prettig, als we snel een besluit moesten nemen, maar soms was het ook ronduit vervelend.”

“Zeker toen Jabik vlak voor de verkiezingen een vakantie had geboekt. Ik had daarom de taak om een beladen Ledenraad voor te zitten. Het ging toen om het vaststellen van de lijst voor de Eerste Kamer. Het kosten wel enige

CV

Walter Lennertz, 79 jaar jong.
Geboren in Kerkrade, woonachtig in Geleen.
Getrouwd met Els en vader van twee kinderen.

Na de kweekschool heeft hij een jaar les gegeven op de lagere school, klas 1 (nu groep 3 basisonderwijs) om vervolgens geschiedenis te gaan studeren in Sittard.
Daarna werd hij docent geschiedenis aan mavo Op de Bies in Schimmert.

Sinds 2006 is Walter gepensioneerd.

moeite, maar we zij er uitgekomen. Hendrik ten Hoeve werd wederom onze senator en de verkiezingen verliepen volgens verwachting.

Secretaris

“Ik heb binnen OSF/OPNL altijd als secretaris en plaatsvervangend voorzitter gefungeerd. Dat was bewust omdat ik daarnaast nog een aantal andere, drukke taken had uit te voeren. Maar misschien was mijn ambitie ook gewoon niet groter.

Het was overigens helemaal geen bewuste keuze. In 2000 kwam de positie van secretaris vrij en die heb ik toen ingenomen.”

“Uiteindelijk blijkt het interessant genoeg om de functie lang vol te houden. Daarnaast is de dynamiek binnen de verschillende besturen natuurlijk ook dusdanig dat het je als bestuurslid wel bezighoudt.

Formeel zit ik nog steeds in bestuur OPNL namens Lokaal-Limburg. Want elk bestuurslid wordt aangedragen door een platformlid met een of meer Statenleden.

De overige provinciale partijen worden door een ‘gezamenlijk’ bestuurslid vertegenwoordigd. Daarnaast heb ik een periode in het bestuur gezeten omdat ik werd voorgedragen door de FNP. Partij Nieuw Limburg had die periode namelijk geen Statenzetel behaald.”

“Ik had overigens helemaal niet door dat ik deze functie al 25 jaar heb bekleed. De benoeming tot erelid was echt een verrassing, maar zeker ook een grote eer.”

Verkiezingen

“In aanloop naar de verkiezingen neemt het werk van de secretaris toe. De formulieren van de Kiesraad dienen tijdig en volledig ingediend te worden en de kandidatenlijst moet door alle kandidaten ondertekend worden. Dat betekent in de praktijk dat ik een weekend onderweg ben om in heel Nederland handtekeningen op te halen. Daarvoor heb ik dan al telefonisch afspraken met de kandidaten gemaakt.”

Walter: “Het gaat niet altijd goed overigens. Ik heb zelf ooit

de fout gemaakt om een naam met dubbel s te spellen, terwijl dit een enkele s moest zijn. Nadat ik iedereen had laten tekenen en de lijst wilde afleveren bij de Kiesraad, bleek al snel de fout.

Toen kon ik dus helemaal opnieuw beginnen.

Nieuwe lijst invullen, nu met de correcte naam, vervolgens weer het hele land door om handtekeningen te scoren en tot slot het opnieuw indienen van de formulieren. Een megaklus, maar goed dat was ik deze keer zelf schuld."

"Achteraf kan ik daar gelukkig hartelijk om lachen, maar op het moment zelf vervloek je het een en ander."

Limburg

"Binnen Partij Nieuw Limburg, tegenwoordig Lokaal-Limburg, ben ik nog langer actief dan bij OPNL.

Mijn politieke carrière is ooit begonnen bij de partij Actie en Vernieuwing in Geleen. Ik zong destijds in een koor in Geleen, waar ook iemand van die partij actief was. Die heeft mij toen overgehaald om lid te worden. Ik betaalde een tientje en de trein vertrok."

"De partij ging later Stadspartij heten en via een bestuursfunctie werd ik al snel tot voorzitter benoemd. Later ben ik ook nog een tijdje wethouder voor die partij geweest."

"Frans Lenoir, mijn directeur op de school waar ik les gaf en plaatsvervangend voorzitter van Partij Nieuw Limburg, vroeg mij vervolgens om toe te treden tot het bestuur van PNL. Vervolgens werd ik penningmeester van PNL en van daaruit ben ik bij OSF/OPNL terecht gekomen."

Dat Walter Lennertz trouw is als hij zich eenmaal aan een partij heeft verbonden blijkt uit het feit dat hij nog steeds lid is van de Stadspartij Sittard-Geleen en van Lokaal-Limburg. Niet meer vanuit een specifieke functie, maar wel nog steeds als iemand die zich betrokken voelt bij de onafhankelijke politiek.

Hendrik ten Hoeve, Jabik van der Bij en Walter Lennertz

De volgende Provinciale Politieke Partijen zijn aangesloten bij het OPNL platform en bieden een platform voor onafhankelijke politiek in de eigen provincie.

